

Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Рівень вищої освіти - другий (магістерський)

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

Роль та місце інновацій в економічному розвитку країни

(тема кваліфікаційної роботи)

*Здобувачка вищої освіти
заочної форми здобуття освіти*

Кучерук Олена Дмитрівна

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник:

доктор економічних наук, професор

Штулер Ірина Юрївна

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

*Завідувач кафедри фінансів, обліку
та фундаментальних економічних дисциплін*

доктор економічних наук, доцент

Овчар Петро Андрійович

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

ПЛАН

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ІННОВАЦІЙ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ КРАЇНИ	7
1.1. Економічна сутність інноваційного розвитку країни	7
1.2. Аналізування інноваційної діяльності економічного розвитку в Україні.....	16
Висновки до розділу 1.....	24
РОЗДІЛ 2. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ЯК ОБ'ЄКТУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	25
2.1. Організаційно-правові складові державного регулювання інноваційними змінами в економіці	25
2.2. Галузеві елементи державного регулювання інноваційними змінами в економіці.....	34
2.3. Фінансово-економічні складові державного регулювання інноваційними змінами в економіці	45
Висновки до розділу 2.	50
РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМИ ІННОВАЦІЙ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ КРАЇНИ	53
3.1. Оцінювання готовності інновацій в економіці до формування та реалізації програми	53
3.2. Розроблення типової програми для забезпечення потреб інновацій в економічному розвитку.....	60
3.3. Оцінювання ефективності програми інновацій в економічному розвитку країни на основі програмно-цільового підходу	67
Висновки до розділу 3.....	72
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78

ВСТУП

У зв'язку з інтеграції українських підприємств у світове господарство, посиленням суперництва, об'ємів і оборотності світової валюти, одним із чинних засобів збільшення й поліпшення конкурентоспроможності підприємств різних сфер економіки та форм володіння і керування є завзятість і інтенсивність їхньої інноваційної діяльності та абсолютно повна реалізація інноваційного потенціалу.

Актуальність теми зумовлена тим, що сучасна наукова економічна думка все більше уваги присвячує проблемам і труднощам інноваційного розвитку держав, регіонів, галузей, окремих сфер економіки та підприємств. Найрозвиненіші країни світу завойовують високої ефективності національного господарювання здебільшого через укріплення та майстерне використання інтелектуального та технологічного потенціалу. Проте доводиться відмічати той факт, що українській економіці поки не виходить реалізувати всі наявні можливості для інновацій. Володіючи відповідною кількістю науково-дослідних установ, які постійно створюють новаторські розробки, їх впровадження у практичну діяльність майже не здійснюється. Держава проголошує необхідність інноваційного розвитку, але, водночас, через недостачу капіталу (коштів) не фінансує жодної програми підтримки та допомоги для тих суб'єктів господарювання і галузей, які докладають зусиль задля реалізації інноваційних трансформацій.

Поглиблення такого напрямку загрожує економіці України стрімким зменшенням конкурентоспроможності та ще більшим технологічним і соціально-економічним відставанням від розвинених і цивілізованих країн світу. Це визначає важливість і вагомість проблеми формування та впровадження інноваційної стратегії на всіх ступенях державного управління, що повинно стати ефективним і оптимальним інструментом активізування конкурентоспроможності економіки для заохочення її інноваційно-технологічного та соціально-економічного розвитку.

Таким чином, ефективність і оптимальність інноваційної діяльності підприємства в повній мірі забезпечується сумлінно та ретельно виробленою й науково аргументованою програмою інноваційного розвитку. Через те з'являється потреба у розробленні та застосуванні програми інноваційного процесу розвитку такого типу, яка забезпечувала б найвищу ефективність і

оптимальність праці виробництва, покращувала б його ділову діяльність і функціональність, та імідж на ринку, з метою стимулювання розвитку держави, регіонів, галузей та суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. Проблема теорії та практики інновацій, вплив і основний тягар інноваційної діяльності на економічний розвиток знаходилися у полі зору зарубіжних економістів: Ф. Агійона, А. Кляйнкнехта, Я. Кука, Р. Купера, Б. Твісса, М. Хаммера, К. Фрімена, Й. Шумпетера та ін.

Вагоме і визначальне відкриття у дослідження економічних процесів, пов'язаних з інноваційним розвитком підприємства та економіки в цілому доклали такі зарубіжні та вітчизняні науковці-дослідники, як: І. В. Алексеев, В. В. Біліченко, І. О. Бланк, М. К. Бондарчук, М. І. Діба, С. А. Єрохін, С. В. Князь, Н. В. Краснокутська, О. В. Кужилєва, І. В. Паризький, А. В. Прокопенко, О. В. Станіславик, Д. М. Стеченко, І. В. Федулова, Н. І. Чухрай, Й. А. Шумпетер. У своїх наукових розробках вчені окреслюють і роз'яснюють сутність і сенс програм інноваційного процесу розвитку, їх різновиди та форми, наводять аргументи щодо методів формування і використання програм та способів оцінювання їхньої оптимальної ефективності.

На сьогодні основна увага вчених і дослідників лежить на пріоритетних тенденціях впровадження інноваційного потенціалу виробництва в економіці. Тема виконання та застосування програм інноваційного розвитку в сучасній науці викладена недостатньо. Мало зосередження та концентрації науковцями присвячено методам і прийомам керування інноваційними процесами, зокрема, програмно-цільовим підходом, тенденції, сенс та принципи застосування якого просторово продемонстровані та обґрунтовані лише на загальнодержавному та регіональному ступенях. Безперервним об'єктом дискусій і обговорень залишаються на місці питання методичних способів до оцінювання й судження майстерності й оптимальності інноваційної діяльності та програми інноваційного процесу розвитку, застосування функціональності та методів керування такою програмою, спорудження моделі керування програмою інновацій в економічному розвитку України.

Отже, пошук потенційних шляхів вирішення даних проблем повинен бути цілеспрямований на вдосконалення процесу утворення, застосування, судження та оцінювання результативності (попередньої і завершальної) програми

інновацій в економічному розвитку нашої держави.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є формування теоретичних, методологічних та прикладних основ інновацій в економічному розвитку країни щодо покращення продуктивності та ефективності їх зусиль.

Досягнення встановленої мети дослідження визначило потребу вирішення у дослідженні таких суттєвих **завдань**:

- розкрити сутність понять «інновація» та «інноваційний процес розвитку» в економічній літературі.
- вивчити економічний стан інноваційного розвитку країни.
- здійснити аналіз інноваційної діяльності економічного розвитку в Україні.
- встановити особливості організаційно-правових складових державного регулювання інноваційними змінами в економіці країни.
- окреслити галузеві елементи державного регулювання інноваційними змінами в економіці.
- оцінити стан розвитку фінансово-економічних складових державного регулювання інноваційними змінами в економіці.
- розробити програму для забезпечення потреб інновацій в економічному розвитку.
- виконати метод попереднього оцінювання й судження результативності заходів програми інноваційного процесу розвитку, що застосовуються виробництвом в економіці..
- запропонувати покращення продуктивності реалізації програми інновацій в економічному розвитку.

Об'єктом дослідження є інновації та економічний розвиток країни.

Предметом дослідження є визначення ролі та місця інновацій в економічному розвитку країни, що має на меті розроблення типової програми для забезпечення потреб інновацій в економічному розвитку.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі було застосовано перелік загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, а саме: порівняння, аналіз, синтез та узагальнення; аналогія та групування; методи статистичного аналізу; табличний аналіз, системний та матричний аналіз; методи фінансово-економічного аналізу.

Інформаційною базою дослідження стали наукова та монографічна література, матеріали періодичних видань, законодавчо-нормативна база, дані Державної служби статистики України, фінансова звітність підприємств України, аналітичні матеріали щодо інновацій, звітні дані міжнародних організацій, матеріали публікацій періодичних видань тощо.

Елементи наукової новизни одержаних результатів полягає у формуванні типової програми для забезпечення потреб інновацій в економічному розвитку, що здійснено на основі оцінювання готовності інновацій в економіці до формування та її реалізації.

Практичне значення одержаних результатів полягають в тому, що теоретичні положення та науково-практичні рекомендації дають змогу підвищити ефективність і оптимальність економічного розвитку процесом інноваційних змін. Висновки можуть слугувати науковою основою діяльності органів влади на загальнодержавному і регіональному рівнях управління, застосовуватися керівниками підприємств, ученими та викладачами.

Структура кваліфікаційної роботи зумовлена логікою дослідження та складається зі вступу, трьох розділів та висновків до них, висновків та рекомендацій, списку використаних джерел. Загальний об'єм кваліфікаційної роботи складає 85 сторінок друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ІННОВАЦІЙ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ КРАЇНИ

1.1. Економічна сутність інноваційного розвитку країни

На нашу думку, для того щоб визначити теоретичні та практичні аспекти вивчення інновацій в економічному розвитку країни, перш за все слід усвідомити та зрозуміти такі поняття, як «інновація» та «інноваційний процес розвитку». Адже саме вони є основними складовими елементами, які розглядає і аналізує загальнотеоретична економіка та маркетингова діяльність.

Без впровадження та застосування інновацій немислимий сучасний розвиток будь-якого бізнесу або галузі. Інноваційний розвиток передбачає повсюдне та все більш глибоке й просторе використання результатів когнітивної діяльності в виробництві. Це враховується реалізацією сьогоденних наукових розробок у всіх галузях економічного розвитку.

Насамперед, потрібно розглянути та обговорити інтерпретування терміну «інновація» в Законі України «Про інновації», згідно Закону, «інновації – це новостворені або поліпшені конкурентоспроможні технології, продукти або послуги, а також організаційні та технічні рішення, адміністративного, комерційного або іншого характеру, покращують структуру і якість виробництва і / або соціальної сфери» [61, с. 38].

Хочемо зазначити, що у філософському словнику-довіднику поняття «інновація» трактується, як: «ідея, новітній продукт в галузі техніки, технології, організації праці, управління, а також у інших сферах наукової та соціальної діяльності, засноване на використанні досягнень науки і передового досвіду, є кінцевим результатом інноваційної діяльності» [68, с. 44].

В Енциклопедії історії України під інновацією розуміють – «результат системної діяльності, спрямованої на реалізацію досягнень науково-технічного прогресу та їх удосконалень, що сприяє кількісним та якісним змінам у

внутрішньому середовищі підприємства та забезпечує підвищення ефективності та отримання конкурентних переваг» [49, с. 257].

Термін «інновація» вперше запровадив до наукового лексикону економіст і політолог Й. Шумпетер, який висвітлив, що дане поняття вважається «втілення наукового відкриття, технічного винаходу в новій технології або новому виді виробу» [4, с. 30]. Вчений формулював і розкривав інноваційні процеси як нові комбінації, що утворюються в результаті перебудови виробництва шляхом застосування нової технології, виникнення нової сировини, реалізації нової продукції, появи нових ринків збуту [4, с. 31]. Схоже тлумачення і пояснення категорії «інновація» притаманне й іншим науковцям-економістам (Е. Менсфілд, Р. Фостер, Б. Твісс, М. Портер).

Вчений Палагнюк Ю. В. у своїй науковій статті вказує на те, що термін «інновація» – це «вкладення коштів в економіку, що забезпечує зміну техніки та технології; нова техніка, технологія, що є результатом досягнень науково-технічного прогресу. Істотним чинником інновації є розвиток винахідництва, раціоналізації, поява великих відкриттів» [59, с. 111].

В сучасному економічному словнику вказується, що поняття «інновація» інтерпретується: «кінцевий результат інноваційної діяльності, у вигляді нового чи удосконаленого продукту або технологічного процесу, який наділено якісними перевагами при використанні та проектуванні, виробництві, збуті, використовується у практичній діяльності та має суспільну перевагу» [64, с. 220].

Науковець Коростишевська О. М. у своїй науковій дисертації відмічає, що «інновація – це процес доведення наукової ідеї або технічного винаходу до стадії практичного використання, що приносить дохід, а також пов'язані з цим процесом техніко-економічні та інші зміни у соціальному середовищі. Інновація повинна задовольняти ринковий попит, мати новизну і приносити прибуток виробнику» [46, с. 157].

Політичний діяч М. Біє погоджується з думкою Коростишевською О. М. та вважає, що «інновації можна розглядати як вкладення інвестиційного капіталу

в нововведення, які приводять до кількісних або якісних змін в підприємницькій діяльності. Інноваціям передують науково-виробнича діяльність, пов'язана з появою нововведення» [46, с. 160].

Існує судження, що термін «нововведення» є різновидом англomовного «innovation», який означає в дослівному перекладі з англійської – «введення новацій». Під нововведенням розуміється та осмислюється нова ідея, нове знання, новий звичай, новий метод або винахід. Словосполучення «нововведення» несе в собі – процес втілення нововведення. Будь-який винахід, нове явище або метод здобуває суспільне ствердження в ту мить, коли стає погодженим до розповсюдження (комерціалізується), і вже в новій якості та властивості розпочинає виділятися як інновація [32, с. 117].

Інновації, або нововведення відіграють вагомую та головну роль не тільки в макроекономічному розвитку та забезпеченні економічного зростання, але і в здобутті цілей комерційної організації, що досліджується і аналізується, як мікрорівень по відношенню до регіональної або національної економіки. У загальному обсязі інновації можна розчленовувати та обговорювати як процес реалізації нововведень в ту чи іншу діяльність господарюючого суб'єкту.

Науковець і економіст Янковська О. І. акцентує увагу на те, що «інновації – створені або вдосконалені конкурентоспроможні технології (продукти або послуги), які використовуються в компанії в цей період» [9].

Вітчизняні вчені та дослідники Гордійчук І. А. та Іванов В. А. репрезентували інший погляд щодо сенсу концепції поняття «інновація», а саме: «це зміни в технології та організації, які приведуть до вирішення деяких соціальних проблем в майбутньому» [10].

У наукових працях західних дослідників і економістів переважає міркування про те, що термін «інновація» є передусім, категорією економічною, соціальною, а не інструментально-технологічною. Інноваційний процес пояснюється, як цілісні та комплексні трансформації в економічному розвитку [1, с. 230].

Інноваційний розвиток підприємства – це процес безповоротної

закономірної зміни підприємства та бізнес-процесів у ньому, породжений виробленням і реалізації інновацій [1, с. 232].

Процес інновації в умовах ринкової економіки виступає інструментом і засобом суперництва, посилює конкурентоспроможність і витримку розвитку того чи іншого господарюючого суб'єкта. Інновації в умовах глобалізації економічних процесів перетворюються на фактор вдалого та успішного функціонування й розвитку [1, с. 230].

Термін «інноваційний розвиток» дуже широко та просторово застосовується в різних галузях економіки й менеджменту, тому, для з'ясування і висвітлення поняття слід розглянути та проаналізувати погляди різних авторів-учених щодо сутності й сенсу даного явища (див. табл. 1.1).

Таблиця 1.1.

Підходи до визначення поняття «інноваційний розвиток»

Визначення	Автор / учений
Процес інвестиції коштів в економіку, що забезпечує зміну поколінь техніки та технологій.	Й. Шумпетер
Кінцевий результат реалізації нововведення з метою трансформації об'єкта управління й отримання економічного, соціального, екологічного, науково-технічного або іншого виду ефекту.	Р. Фатхудінов
Впровадження нових продуктів і технологій, заснованих на наукових дослідженнях і розробках.	Б. Санто
Процес, у якому винахід або ідея набуває економічного змісту.	Б. Твісс
Сукупність технічних, виробничих та комерційних заходів, що приводять до виникнення на ринку нових і вдосконалених промислових процесів і обладнання.	Ф. Ніксон

Виходячи з вище описаних у таблиці 1.1 визначень, всі аналізовані та роз'ясненні теорії можна об'єднати за підходом до обмірковування «інновації» з погляду підприємницької вигоди.

Така велика чисельність формулювань до терміну «інноваційний розвиток» пов'язана, не тільки з ускладненням природи інновацій, але й також зі специфікою, що появляється в залежності від об'єкта та предмета дослідження.

Вчені та науковці двадцятого тисячоліття пишуть і окреслюють про поняття «інновації», як про результат безперервного руху та змін ринкової економіки, що спричинює до швидкого здобуття підприємницької вигоди способом задоволення запитів і потреб.

Інноваційний розвиток щільно споріднений з даними економічної продуктивності функції виробництва, таким чином, можна визнавати, що в основу та підґрунтя інноваційного розвитку покладено економічний зміст [77, с. 176].

Описуючи економічний зміст інноваційного процесу, необхідно відмітити, що провідною формою реальних вкладень є інноваційні інвестиції, які впроваджуються в процесі інноваційного розвитку виробництва в економіці [57, с. 90].

Отже, інновації можна розглядати та досліджувати як капітальні вкладення в нововтворення, які призводять до чисельних або якісних трансформацій у підприємницькій діяльності.

Науковці, що проводили дослідження та експерименти в сфері підвищення економіки, зауважують, що впродовж усього процесу еволюції людства рушійною силою його розвитку є інновації.

Радянські науковці та економісти Юр'єв В. Я., Смагіна В. О., Смоліна О. В., Кацуко О. О. та інші вчені узагальнили та підсумували багато підходів до опрацювання й вивчення терміну «інновація» та виокремили ряд ознак (див. табл. 1.2), що характеризують і окреслюють з різних сторін інновацію саме як економічне явище [33, с. 350].

Таблиця 1.2.

Економічний зміст поняття «інновація»

Характеристика	Ознака
Інновація є результатом процесу корисної зміни об'єкта індивіда, що володіє елементами новизни.	Спрямованість на конкретний результат і наслідок.
Об'єктом інноваційної зміни, що опрацьовується і вивчається економічною теорією, є сукупність факторів виробництва та економічних стосунків, що появляються з приводу їх застосування між учасниками процесу виробництва.	Вплив на економічні взаємозв'язки.
Активним діяльним суб'єктом інноваційного процесу є людина, яка здійснює інноваційну діяльність.	Керованість.
Інновації несуть в собі корисні функції, які полягають в тому, що вони роблять економічно можливим пристосування товарів до особистих бажань конкретних груп споживачів, тобто споживчих панелей.	Корисність.
Інновація має ефективність і оптимальність комплексного характеру.	Комплексність.

Джерело: складено автором на основі [33, с. 352].

Проаналізувавши та розібравши визначення термінів «інновації» та «інноваційний розвиток», ми можемо запевнити, що існують загальні характеристики інновацій, які віддзеркалюють економічну сутність і сенс інноваційного процесу. Під поняттям «інновація» необхідно розуміти та розмірковувати тільки радикальні трансформації, які відбиваються на заключному результаті діяльності.

Як засвідчує політик і економіст Біловодська О. А. у своїй науковій статті: «аналіз і опис поняття «інновація» дозволяє дійти деяких висновків про потребу їх відповідності встановленим вимогам: спрямованість інновацій на досягнення економічного, соціального, екологічного, науково-технічного або інших видів ефекту, що, у свою чергу, підвищує ефективність функціонування підприємства-інноватора; охоплення усіх сфер діяльності підприємства (організаційно-технічної, економічної, виробничої, соціальної, технологічної, екологічної тощо)» [7, с. 175].

З огляду з наведених висновків, розкриємо і охарактеризуємо визначення поняття «інновація», яке збігалося б раніше утвердженим вимогам. Отже, інновація – це нові досягнення в організаційно-технічній, економічній, виробничій, соціальній, управлінській чи інших сферах економіки, які рекомендовані для застосування в операційній, інвестиційній чи фінансовій діяльності підприємства [66, с. 220].

Кожна інновація проходить певні фази розвитку від зародження до регресу, інноваційний розвиток підприємства передвіщає прагнення та змогу до розробки та реалізації нововведень, тобто підтримки та допомоги життєвого циклу інновацій [69, с.17].

Життєвий цикл інновації – це певний проміжок часу, витяжно якого інновація має завзяту побутову силу й приносить виробникові або продавцю прибутковий дохід або іншу вигоду.

Відіграє принципово важливу та головну роль при проектуванні підприємства інновацій і при організації та активізації інноваційного процесу – ідея життєвого циклу. [69, с 21]. Вона полягає в наступному:

- спонукає керівника господарюючого суб'єкта розглядати господарську функцію як з позиції нинішнього часу, так і з сторін перспектив її розвитку;
- обумовлює необхідність систематичної та регулярної роботи з планування реалізацій інновацій, а також з встановлення інновацій;
- є фундаментом аналізу та проектування інновації.

Життєвий цикл інновації – це процес створення та застосування нововведення. В життєвому циклі інновації можна чітко та ясно виокремити наступні стадії: дослідження, виробництво та споживання. Кожна з даних стадій охоплює декілька неодмінних етапів (див. табл. 1.3)

Таблиця 1.3.

Етапи життєвого циклу інновацій

Стадія	Етапи
Дослідження	- Фундаментальні дослідження та розробка теоретичного підходу до вирішення. - Прикладні і експериментальні дослідження. - Експериментальні розробки, визначення технічних параметрів, проектування, виготовлення, випробування, і вдосконалення виробів.
Виробництво	- Первинне освоєння та підготовка виробництва. - Запуск і управління освоєним виробництвом.
Споживання	- Постачання товару на ринок і його споживання. - Післяпродажне обслуговування. - Утилізація продукту після використання – фінішна стадія життєвого циклу продукту. - Старіння продукту та ліквідація застарілого виробництва.

Джерело: складено автором на основі [45].

Життєві цикли інновації видозмінюються за різновидами інновацій. Ці розрізнення глибоко вражають, насамперед, все загальну тривалість циклу, період кожної стадії всередині циклу, особливості та властивості розвитку самого циклу, різну кількість стадій.

Різновиди та чисельність стадій життєвого циклу окреслюються ознакою тієї чи іншої інновації. Проте у кожного нововведення можна сформулювати «стрижневу», тобто фундаментальну базу та підґрунтя життєвого циклу з ясно висвітленими стадіями [45].

Життєвий цикл інноваційного продукту можна показати за допомогою кривої, як це представлено на світлині (рисунку) 1.1.

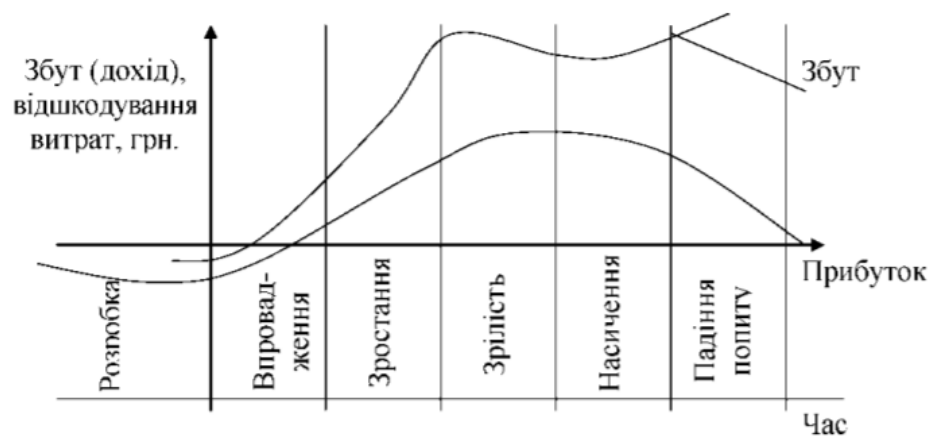

Рис. 1.1 Життєвий цикл інноваційного продукту

Джерело: [45].

Саме на стадії виготовлення нового продукту починається інвестиція капіталу. Як можна помітити, найбільшого економічного результату від інновації необхідно дочекатися на етапі зрілості, оскільки потреба на продукцію є максимально високою.

Теоретично можна відмітити, чим «молодша» стадія, на якій перебуває нововведення, тим більше його перспективи на ринку. Однак багато чого залежить від того, як довго новий матеріал буде розроблятися та висуватися на ринок для продажу.

Отже, чим швидше здійснюється інноваційний процес, тим більша вірогідність того, що нововведення буде мати успіх і перемогу. Інколи, реалізація нововведення розтягується на довгі роки, а за цей термін появляються інші інновації, і продукт в результаті вже не міститиме великої значущості [67, с. 216].

На сучасному етапі ринкової економіки високий рівень суперництва визнається звичайним явищем, тому підприємство вимушене за допомогою інновацій та інноваційного процесу, виявляти й конструювати нетрадиційні конкурентні переваги своєї продукції, інноваційні зміни зворушують всі галузі діяльності підприємства, та повинні бути цілеспрямовані насамперед на стан задоволення суспільних бажань і потреб [71, с. 170].

Можемо відзначити, що без застосування інновацій в даний час, неможливе створення наукомісткої конкурентоспроможної продукції.

Необхідно звернути увагу на те, що не всі інновації настільки потрібні підприємству. Інноваційна діяльність передбачає високий рівень загрози, а також великі фінансові розходи, тому, до питання реалізації інновації слід підступати свідомо та усвідомлено, розраховувати завчасно доречність і ризики.

Технологія утворення інноваційної діяльності необхідна містити в собі етапи збору та аналізу певної інформації, очікування результатів і наслідків інноваційної діяльності, впровадження творчого потенціалу трудового колективу, присутність нормативної бази та налагоджених і організованих механізмів прийняття рішень [80, с. 247].

Надто багато важить стадія кінцевого інноваційного процесу та виходу продукту (інновації) на ринок, адже велика чисельність інноваційних концепцій не досягає до стадії реалізації в силу. В першу чергу, це пов'язано з недостатніми інвестиціями на стадії виготовлення [80, с. 249].

Узагальнюючи все вищесказане, можна дійти висновку, що опис і аналіз науково-методичного джерела дає змогу визначити й усвідомити, що часто як зарубіжні, так і українські вчені-науковці уподібнюють і прирівнюють терміни «інновація» та «нововведення». Все-таки, у роз'ясненні сутностей і сенсу даних понять є суттєві розгалуження. Розкриваючи основний зміст поняття «нововведення», одні вчені характеризують його, як унікальний і незвичайний різновид продукції, який є наслідком науково-дослідних і дослідно-конструкторських праць. Інші вчені описують і окреслюють термін «нововведення», як процес формування та застосування нового виду матеріалу, технології тощо. Отже, інноваційний розвиток дуже тісно пов'язаний з фінансовим компонентом, що визначає економічний зміст понять «інновації» та «інноваційний розвиток».

Крім того можна звернути увагу на те, що інноваційний процес розвитку економіки є складним і проблематичним механізмом, який охоплює в себе велику кількість різних функцій і явищ. Із ціллю здобуття найбільшої

ефективності та оптимальності інноваційного процесу на виробництві слід досконало користуватися й регулюватися механізмом програм інноваційного розвитку, осмислювати їх сенс, задачі та класифікацію. Створення інноваційного матеріалу – вагома та головна деталь в інноваційному процесі розвитку на підприємстві. Раціонально та точно закладений порядок виготовлення та реалізації у підприємство інноваційного матеріалу забезпечить високий дохід від його застосування, покращить конкурентоспроможність і репутацію підприємства в цілому.

1.2. Аналізування інноваційної діяльності економічного розвитку в Україні

У нинішньому соціумі ступінь економічного процесу розвитку нашої країни вже давно окреслюється не стільки природними резервом і виробничою схильністю, як ступенем інноваційної активності та участі індивідів господарювання. На протязі певного періоду часу цінність держави на природні резерви свідчило про незмінний розвиток, забезпеченість та процвітання.

Важливість і змістовність «інновацій є беззаперечною, як для економіки держави в цілому, так і для окремих її особистостей господарювання. Розвиток держави в сучасному економічному оточенні фактично немислимий без застосування інновацій, перебудови наукових знань у технології та науково-технічні розробки для виробництва. Реалізація інновацій на підприємствах сприяє посиленню їхнім конкурентним пріоритетам» [15, с. 102].

Наша країна повсякчас займала позицію як країна, яка має високу наукову та технічну схильність. Проте, за роки незалежності продуктивно та оперативно залагодити «інноваційну політику держави, на високому рівні сприяти розвитку науки та перетворити інноваційні результати та успіхи вчених-економістів у новітні технології й розробки нам так і не вийшло. Велику дюжину часу в Україні не було встановлено навіть питання виміру інноваційної активності та організованості» [72, с. 305].

«Описуючи та аналізуючи ситуацію розвитку інноваційної діяльності в Україні, абсолютно чесно та справедливо можна зробити висновок, що її розвиток за часів незалежності нашої країни відбувається зовсім невпорядковано й безсистемно, головним чином тільки на відповідних підприємствах, які стараються підходити вимогам і бажанням ринку щодо забезпечення конкурентоспроможності власної продукції» [72, с. 305].

Отже, інноваційна діяльність українських промислових підприємств знаходиться у стані стагнації, тобто економічній депресії, більше того, вона виставляє міцний напрямок до чергового зниження. За статистичним інформуванням, показаним у табл. 1.4, динаміка даних процесів є нестабільною та доволі різною.

У табл. 1.4 з наведених показників прослідковується, що «протягом 1998-2020 р. чисельність промислових підприємств, що реалізовували інновації, зменшилася на 63,3%, а їх частка у загальній кількості промислових підприємств за аналізований і окреслений термін скоротилася практично вдвічі, а саме: із 22,9% до 16,6%, що є вщерть низькими свідченнями у незрівнянно з розвинутими та цивілізованими країнами, де частка промислових підприємств, що застосовують інновації, становить 60-70%» [78, с. 80].

Таблиця 1.4.

Основні показники інноваційної діяльності у промисловості України

	Кількість промислових підприємств, що реалізовували інновації, од.	Питома вага промислових підприємств, що реалізовували інновації, %	Питома вага реалізованої інноваційної продукції в об'ємі промислової, %	Кількість освоєних інноваційних видів продукції, од.	Кількість впроваджених нових технологічних процесів, одиниць	
					Всього	У т.ч. маловідходні, ресурсозберігаючі
1998	2002	22,9	-	11472	2936	1044
1999	1729	19,3	-	9822	2138	688
2000	1655	17,0	-	10379	1905	600
2001	1503	15,1	-	10796	1348	467
2002	1376	13,5	-	12645	1203	423
2003	1491	14,8	-	15323	1403	430
2004	1503	14,3	6,8	19484	1421	469
2005	1506	14,6	7,0	22847	1142	430
2006	1120	11,5	5,6	7416	1482	606
2007	958	10,0	5,8	3977	1727	645
2008	810	8,2	6,5	3152	1808	690
2009	999	10,0	6,7	2408	1145	424

2010	1186	11,5	6,7	2526	1419	634
2011	1160	10,8	5,9	2466	1647	680
2012	1180	10,7	4,8	2685	1893	753
2013	1217	11,5	3,8	2408	2043	479
2014	1327	12,8	3,8	3238	2510	517
2015	1371	13,6	3,3	3403	2188	554
2016	1312	13,6	3,3	3138	1576	502
2017	1208	12,1	2,5	3661	1743	447
2018	723	15,2	1,4	3136	1217	458
2019	735	16,6	-	4139	3489	748
2020	-	14,3	-	2387	1831	611

Примітка: згенеровано автором на основі даних офіційної статистики [20].

Розгляд і аналіз сукупності засвоєних інноваційних різновидів продукції та запроваджених процесів, у тому числі тих, які є маловідходними, ресурсозберігаючими, підтверджує, що «ситуація з інноваційною діяльністю на промислових підприємствах України ще поганіша, ніж свідчить розбір двох попередніх показників (кількості промислових підприємств, що реалізовували інновації, та властивої ваги цих підприємств у промисловості)». [78, с. 80].

Кількість опанованих інноваційних видів продукції поменшала за останні роки майже в 5 разів, або на 63,69%, а саме: «з 11472 од. у 1998 р. до 2387 од. у 2020-му. Також кількість застосованих нових технологічних процесів за аналогічний період опустилася на 37,6%, або з 2936 од. до 1831 од.». Проте, слід відмітити, що підвищення зазначеного показника спостерігалось тільки в заключний рік аналізованого та описаного періоду. В усі останні роки теж виразно та ясно пробігалася тенденція до пониження чисельності застосованих нових технологічних процесів. Такий стан речей демонструє про те, що зменшилася кількість підприємств, що здійснюють впровадження інновацій. Відповідно відбулося зниження інноваційної активності і руху наявних інноваційно-проривних підприємств.

Роблячи аналізи та розбори показників, які наведені у табл. 1.4, «пик стагнації інноваційної активності та руху промислових підприємств в нашій державі приходився на загострені для країни періоди: 2001, 2007-2009, 2011-2013 р. та з 2016-го по 2018 рр. Між відповідними термінами спостерігалось часткове напруження інноваційної активності промислових підприємств, однак, воно було нечисленним та не стало важелем і двигуном для розвитку інноваційної

діяльності в Україні.» [78, с. 80].

Отже, підсумовуючи все вищесказане, вкотре ми приходимо до рішення, що «інноваційна діяльність на промислових підприємствах нашої держави проводиться цілком безсистемно та непорядковано, динаміка інноваційних процесів є нестабільною, а в більшості епізодах і зовсім позбавлена внутрішньої закономірності та логіки». [78, с. 80]. Це відповідає ситуації, коли протягом нетривалого часу показники інноваційної показують протилежно різні напрямки розвитку.

Основним і вагомим джерелом фінансування інновацій у промисловості нашої Вітчизни залишаються особистісні капітали підприємств. «Їх привілей серед інших джерел фінансування інноваційної діяльності викликаний недостатньо виразним та надміру непростим процесом залучення фінансових резервів через несприятливий інвестиційний клімат і неосвіченість венчурного фінансування інноваційної діяльності» [24, с. 138].

Розподіл об'єму фінансування інноваційної діяльності у промисловості України за джерелами

Роки		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Джерело фінансування																			
Всього фінансування	млн. грн	1757,1	1971,4	3013,8	3059,8	4534,6	5751,6	6160	10821	11994,2	7949,9	8045,5	14333,9	11480,6	9562,6	7695,9	13813,7	23229,5	9117,5
	%	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
За рахунок особистісних капіталів	млн. грн	1399,3	1654	2141,6	2148,4	3501,5	5045,4	5211,4	7969,7	7264	5169,4	4775,2	7585,5	7335,9	6973,4	6540,3	13427	22036	7704,1
	%	79,6	83,9	71,1	70,2	77,3	87,7	84,6	73,7	60,6	65	59,3	52,9	63,9	72,9	85	97,2	94,9	84,5
За рахунок коштів держбюджету	млн. грн	7,7	55,8	44,6	93	63,4	28,1	114,4	144,8	336,9	127	87	149,2	224,3	24,7	344,1	55,1	179	227,3
	%	0,4	2,8	1,5	3	1,4	0,5	1,9	1,3	2,8	1,6	1,1	1	2	0,3	4,5	0,4	0,8	2,5
За рахунок коштів місцевих бюджетів	млн. грн	1,8	2,6	2,6	3,1	1,6	14,9	14	7,3	15,8	7,4	5,7	12,3	17,6	157,7	5,7	38,4	99,2	-
	%	0,1	0,1	0,1	0,1	0	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	1,6	0,1	0,3	0,4	-
За рахунок коштів позабюджетних фондів	млн. грн	33,4	23,5	6,3	0,5	0,6	0,3	0,2	0,1	-	1,7	0,9	0,5	-	2,2	32,9	1,4	-	-
	%	1,9	1,2	0,2	0	0	0	0	0	-	0	0	0	-	0	0,4	0	-	-
За рахунок коштів українських інвесторів	млн. грн	49,4	34,9	58,7	112	10,6	79,6	26,3	26,2	169,5	31	31	45,4	154,5	123,7	8,2	74,3	134,4	-
	%	2,8	1,8	1,9	3,7	0,2	1,4	0,4	0,2	1,4	0,4	0,4	0,3	1,3	1,3	0,1	0,6	0,6	-
За рахунок коштів іноземних інвесторів	млн. грн	133,1	58,6	264,1	130	112,4	157,9	176,2	321,8	115,4	1512,9	2411,4	56,9	994,8	1253,2	138,7	58,6	23,4	107,8
	%	7,6	3	8,8	4,3	2,5	2,7	2,9	3	1	19	30	0,4	8,7	13,2	1,8	0,4	0,1	1,2
За рахунок кредитних коштів	млн. грн	109,1	118,9	380,2	551,1	806,4	409,7	522,5	2000,7	4045,0	941,6	626,1	5489,5	2407,8	630,2	561,1	113,7	626	-
	%	6,3	6	12,6	18	17,8	7,1	8,5	18,5	33,7	11,8	7,8	38,3	21	6,6	7,3	0,8	2,7	-
За рахунок коштів інших джерел	млн. грн	22,5	23	114,7	21,7	38,2	15,7	95	350,4	47,6	158,9	108,2	994,6	345,8	397,6	64,9	45,1	131,6	1078,3
	%	1,3	1,2	3,8	0,7	0,8	0,3	1,5	3,2	0,4	2,1	1,3	7	3	4,2	0,8	0,3	0,5	11,8

Фінансування інновацій за рахунок кредитних коштів пов'язано із частиною фінансування інновацій за рахунок власного капіталу. Це саме є і в інноваційній діяльності галузі промисловості, що показано з табл. 1.6.

Таблиця 1.6

Розподіл загального об'єму витрат за напрямками інноваційної діяльності

Роки		2008	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Витрати										
Усього витрат	млн. грн	5751,6	8045,5	14333,9	11480,6	9562,6	7695,9	13813,7	23229,5	9117,5
	%	100	100	100	100	100	100	100	100	100
У т.ч. за напрямками:										
Дослідження і розробки	млн. грн	612,3	996,4	1079,9	1196,3	1638,5	1754,6	2039,5	2457,9	2169,8
	%	10,6	12,4	7,5	10,4	17,1	6,9	14,8	10,6	23,8
Придбання нових технологій (інших зовнішніх знань)	млн. грн	243,4	141,6	324,7	47	87	47,2	84,9	64,2	21,8
	%	4,2	1,8	2,3	0,4	0,9	0,6	0,6	0,3	0,2
Отримання машин, оснащення та програмного забезпечення	млн. грн	3149,6	5051,7	10489,1	8051,8	5546,3	5115,3	11141,3	19829	5898,8
	%	54,8	62,8	73,2	70,1	58,0	66,5	80,6	85,3	64,7
Інші витрати	млн. грн	1746,3	1855,8	2440,2	2185,5	2290,9	778,8	548	878,4	1027,1
	%	30,4	23,1	17	19	24,0	10,1	4	3,8	11,3

Примітка: згенеровано автором на основі даних офіційної статистики [20].

Таким чином, результати аналізування вказують на те, що фінансування процесу інноваційного розвитку промислової діяльності в Україні проходить на вщерть низькому рівні. Вагома частина даного фінансування – особистісні капітали підприємств, які, відчуваючи суперництво, вимушені покращувати якість і власність своєї продукції та технологію виробництва, проте, тільки у тих межах, щоб залишатися на ринку. [81].

Результати та наслідки дослідження щодо об'єму та елементу витрат українських промислових підприємств представлено структурою підприємств України за галузями промисловості, які реалізовували інновації шляхом інноваційної діяльності показано саме у табл. 1.7.

Структура підприємств України за галузями промисловості, які реалізовували інновації

Галузь промисловості	Роки																			
	2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019	
	Кількість підприємств, од.	Частка у загальній кількості, %	Кількість підприємств, од.	Частка у загальній кількості, %	Кількість підприємств, од.	Частка у загальній кількості, %	Кількість підприємств, од.	Частка у загальній кількості, %	Кількість підприємств, од.	Частка у загальній кількості, %	Кількість підприємств, од.	Частка у загальній кількості, %	Кількість підприємств, од.	Частка у загальній кількості, %	Кількість підприємств, од.	Частка у загальній кількості, %	Кількість підприємств, од.	Частка у загальній кількості, %	Кількість підприємств, од.	Частка у загальній кількості, %
Промисловість України	1186	100	1160	100	1180	100	1217	100	1327	100	1371	100	1312	100	1208	100	723	100	735	100
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	20	1,7	20	1,7	24	2,0	28	2,3	39	2,9	28	2,0	21	1,6	16	1,3	12	1,7		
Переробна промисловість	1146	96,6	1113	95,9	1121	95,0	1143	93,9	1218	91,8	1278	93,2	1235	94,1	1131	93,6	675	93,4	667	90,7
у тому числі:																				
харчова	290	24,5	261	22,5	284	24,1	296	24,3	313	23,6	348	25,4	321	24,5	265	21,9	165	22,8	154	21,0
легка	56	4,7	49	4,2	46	3,9	46	3,8	57	4,3	60	4,4	51	3,9	60	5,0	38	5,3	39	5,3
деревообробна та целюлозно-паперова	83	7,0	81	7,0	82	6,9	82	6,7	72	5,4	94	6,9	97	7,4	92	7,6	29	4,0	35	4,8
нафтопереробна	11	0,9	10	0,9	7	0,6	6	0,5	10	0,8	6	0,4	8	0,6	3	0,2	3	0,4	7	1,0
хімічна	90	7,6	88	7,6	93	7,9	85	7,0	108	8,1	105	7,7	72	5,5	58	4,8	36	5,0	30	4,1
нафтохімічна	35	3,0	48	4,1	51	4,3	48	3,9	52	3,9	53	3,9	131	10,0	112	9,3	62	8,6	70	9,5
металургійна	90	7,6	102	8,8	96	8,1	99	8,1	103	7,8	112	8,2	113	8,6	110	9,1	54	7,5	72	9,8
машинобудівна	369	31,1	354	30,5	358	30,3	373	30,6	389	29,3	366	26,7	338	25,8	306	25,3	215	29,7	194	26,4
Інші галузі переробної промисловості	122	10,3	120	10,3	104	8,8	108	8,9	114	8,6	134	9,8	104	7,9	125	10,3	73	10,1	66	9,0
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	20	1,7	27	2,3	35	3,0	46	3,8	70	5,3	65	4,7	39	3,0	36	3,0	22	3,0	25	3,4
Інші галузі промисловості	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	1,3	25	2,1	14	1,9	26	3,5

Примітка: згенеровано автором на основі даних офіційної статистики [20].

Найбільше машинобудівних підприємств, що здійснювали інноваційну діяльність було у 2014 р. У той же час найвищою частка інноваційно-активних машинобудівних підприємств була у 2010 р. - 31,1%. Наступною йде галузь харчової промисловості, де кількість інноваційно-активних підприємств коливалася в межах від 25,4% до 21%. Тобто, кожне четверте-п'яте підприємство впроваджувало інновації.

Дослідимо структуру машинобудівних підприємств за видами економічної діяльності, які впроваджували інновації та представимо дані в таблиці 1.8.

Таблиця 1.8

Структура машинобудівних підприємств за видами економічної діяльності, які впроваджували інновації

Вид економічної діяльності		Роки									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Виробництво машин і устаткування	од.	166	156	160	163	181	163	135	126	80	70
	%	45,0	44,1	44,7	43,7	46,5	44,5	39,9	41,2	37,2	36,1
Виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування	од.	139	137	136	138	135	126	121	119	79	65
	%	37,7	38,7	38,0	37,0	34,7	34,4	35,8	38,9	36,7	33,5
Виробництво транспортних засобів і устаткування	од.	64	61	62	72	73	77	82	61	56	59
	%	17,3	17,2	17,3	19,3	18,8	21,0	24,3	19,9	26,0	30,4
Всього машинобудівних підприємств, що впроваджували інновації	од.	369	354	358	373	389	366	338	306	215	194
	%	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Примітка: згенеровано автором на основі даних: [70]

За даними табл.1.8. лідером із реалізації інновацій є підприємства, що виготовляють обладнання, машини та устаткування. Їх частка коливалася від 45% до 36,1%.

Частка інноваційно-активних що займаються виробництвом транспортних засобів та устаткування, складає 30,4% у 2019 році.

Такий стан речей зумовлений відсутністю ефективної системи державного

управління інноваціями. Управління необхідне для розвитку національної науки, взаємодію з виробництвом, координації наукових досліджень і розробок.

Отже, зараз однією з стратегічних цілей - є пошук можливостей спрямованих на активізацію НТП та інноваційного потенціалу, що дозволить прискорити технологічний розвиток країни [12, с. 265].

Висновки до розділу 1

Зробивши аналіз і розбір праць зарубіжних і радянських науковців, вчених і економістів, ми можемо зробити логічний та обґрунтований висновок, що існує безліч трактувань і тлумачень щодо термінів «інновація» та «інноваційний процес розвитку». Всі вони віддзеркалюють різноманітні бачення до даних процесів, але в їх основі та змісту лежить розуміння інновацій як економічного явища.

У результаті виконаного огляду та опрацювання науково-методичної літератури відмічено, що існує чотири підходи до визначення терміну «інновація»: інновація як система, інновація як зміна, інновація як процес та інновація як результат.

Інноваційний процес розвитку цілісно пов'язаний з економічними свідченнями діяльності підприємства. Не зважаючи на те, що було проаналізовано та окреслено значну чисельність підходів до розуміння й опановування поняття «інноваційний процес розвитку», всі вони зводяться до економічної сутності й сенсу даного процесу. Нами було розглянуто основні та вагомі економічні характеристики й ознаки, які притаманні інноваціям і інноваційному процесу розвитку.

Саме інноваційна діяльність сприяє підвищенню якості та зниженню собівартості продукції, забезпечує її конкурентоспроможність. Важливим і вагомим свідченням інноваційного процесу розвитку є організаційно-економічне забезпечення цього процесу.

Підприємство має розуміти, усвідомлювати, контролювати та розрахувати процес інноваційного розвитку, оскільки тільки так можна оцінити майбутню вигоду та витрати від реалізації інновацій.

РОЗДІЛ 2

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ЯК ОБ'ЄКТУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

2.1. Організаційно-правові складові державного регулювання інноваційними змінами в економіці

Укріплення та посилення економічного потенціалу нашої держави у сучасних умовах глобалізації економічної сфери можна здобути завдяки створенню наукоємної продукції, яка має велику значущість і може гарантувати конкурентні переваги країни на світовому ринку. Проте, початок існування саме конкурентних переваг не можливий без посилення інноваційно-технологічних трансформацій, вагомими критеріями яких є якість, чіткість і швидкість утворення та реалізація найсучасніших технологій і інновацій. У цивілізованих і розвинених країнах, ринок – являється основним і важливим рушієм, який сприяє активності та руху інновацій, але, зважаючи на організаційні, економічні та інвестиційні труднощі створення інноваційного процесу та формування потреби на них у нашій Батьківщині, цей перебіг вимушений контролюватися і регулюватися державою. Утім, пробуджується інше нагальне та актуальне запитання щодо того, наскільки ефективним і оптимальним є саме таке регулювання.

Беручи до уваги існуючі та суттєві в науково-методичній літературі тлумачення щодо державного регулювання інноваційно-технологічними трансформаціями в економіці країни, ми однозначно можемо вважати, що дане регулювання передбачає цілеспрямований і планомірний економічний, адміністративний, правовий вплив органів державної влади на економічні інтереси та бажання установ, організацій і суб'єктів господарювання з метою заохочення інноваційної діяльності належно до національної програми інноваційного процесу розвитку [42, с. 245]. Механізм державного регулювання інноваційно-технологічних перетворень в економіці нашої країни передбачає методи прямого та опосередкованого слугування інноваційній активності та руху (рис. 2.1). Згідно до таких методів державою побудовано організаційно-

економічні та нормативно-правові світогляди державного регулювання інноваційного процесу розвитку.

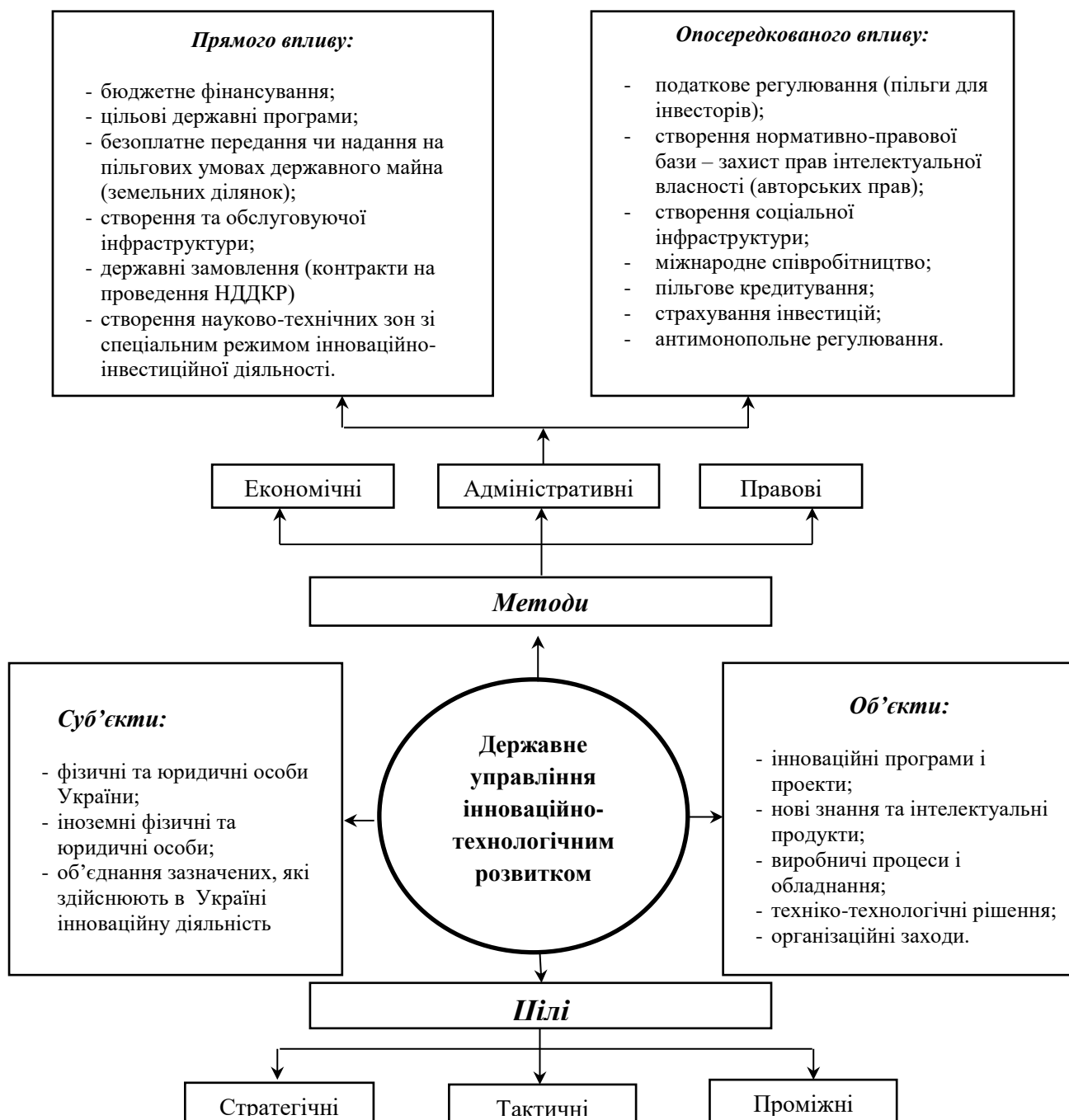

Рис. 2.1. Механізм державного регулювання інноваційно-технологічними змінами в національній економіці [42, с. 245].

Важливим кроком на шляху інновацій в економічному розвитку України було ухвалення у 1999 році Верховною Радою України «Концепції науково-

технічного та інноваційного розвитку України», яка відмічає вагомі цілі, пріоритетні тенденції та принципи на яких базується і ґрунтується державна науково-технічна політика, механізми та регулятори прискореного інноваційного процесу розвитку, вектори та орієнтири структурного утворення науково-технологічного потенціалу та його забезпечення резервами [44].

Стартуючи з 2000-х років, наша країна виконувала прямий вплив на інноваційний процес розвитку способом прийняття ряду законодавчих актів, у яких розкривала стратегічні задачі та пріоритети такого процесу, готувала концептуальні засади інноваційної політики, реалізовувала державні програми та виокремлювала належне фінансове забезпечення для їх застосування. Щоб зрозуміти та усвідомити політику країни у цій галузі, зробимо акцент і концентрацію лише на найвагомійшій, на наш розсуд, нормативно-правові акти.

Основним законом є Закон України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 року [30], у якому визначено «правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, встановлено форми її стимулювання з метою підтримки розвитку економіки країни на основі інноваційних трансформацій». В законі закладено основи державного регулювання інноваційної діяльності за такими напрямками [30]:

- визначення і підтримки пріоритетних напрямів інноваційної діяльності;
- формування і реалізація державних, галузевих, регіональних і місцевих інноваційних програм;
- створення нормативно-правової бази та економічних механізмів для підтримки і стимулювання інноваційної діяльності;
- захисту прав і інтересів суб'єктів інноваційної діяльності;
- фінансової підтримки та допомоги у виконанні інноваційних проектів;
- стимулювання комерційних банків і інших фінансово-кредитних установ і організацій, що кредитують виконання інноваційних проектів;
- встановлення пільгового оподаткування суб'єктів інноваційної діяльності;
- підтримки функціонування та розвитку сучасної інноваційної

інфраструктури [30].

У даному Законі вперше були встановлені терміни «інновація» та «інноваційна діяльність», що й стало відправною точкою безпосереднього правового фундаменту для розвитку економіки в нашій державі інноваційним шляхом.

Отже, ми визнаємо, що пункт Закону України «Про інноваційну діяльність» щодо можливості проведення інноваційної діяльності особами без громадянства слід переглянути та за можливості вилучити (це враховано при формуванні механізму державного управління інноваційно-технологічним розвитком економіки України, див. рис. 2.1). При цьому, допускаючи іноземних дослідників (як фізичних, так і юридичних осіб) втілювати наукову та винахідницьку діяльність в Україні, необхідно керуватися документально завіреними договірними відносинами. Їх пропонуємо вирішувати статтею 23 цього ж закону, у якій прописані вагомі правила міжнародної кооперації у галузі інноваційної діяльності.

Тому, аналіз законодавчої бази регулювання та контролю інноваційно-технологічними трансформаціями в розвитку економіки України дозволяє зробити логічний і змістовний висновок, що в нашій країні діє багато нормативно-правових актів

Характеристика норм, закладених в законодавчих документах показано у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Проблеми нормативно-правового забезпечення державного регулювання інноваційними і технологічними змінами в економіці України

Передбачувані результати державного регулювання	Ефективність державного регулювання
Дієва концепція і стратегія інноваційного розвитку європейського зразка, розроблена із урахуванням найкращих світових практик.	Правове регулювання стратегічного розвитку немає реального підґрунтя – не враховує ні існуючого світового досвіду, ні економічних можливостей країни.
Згідно із законодавством передбачається, що держава бере активну участь у визначенні пріоритетів і порядку інноваційної діяльності, її фінансуванні та експертизі інноваційних програм і проєктів.	Практика інноваційного розвитку свідчить про відсутність необхідного, а інколи й мінімального, фінансового забезпечення, а також відмову держави надавати будь-яку допомогу у цьому.
Завдання держави щодо сприяння інноваційно-технологічного розвитку країни, зазначені у Законі України «Про інноваційну діяльність» повинні максимально сприяти інноваційній активності державних та приватних суб'єктів.	Статус держави як основного замовника та фінансиста в науково-технологічній та новаторській сферах втрачено. На розвиток цих сфер із державного бюджету виділяється критично мала сума коштів. Механізм пільгового оподаткування та кредитування не працює, а держава не надає гарантій щодо банківських кредитів на інноваційні проєкти та страхування інвестицій.
	Державна підтримка інноваційно-технологічної активності непрямыми формами фінансування теж не реалізована. Зміна податкової політики країни звела нанівець можливість пільгового оподаткування та митного регулювання. Спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків був повністю скасований у 2011 році.
Законодавство у сфері інноваційної та науково-технологічної діяльності повинні виконуватися на практиці і максимально сприяти розвитку інноваційної економіки.	Норми, прописані у законах не мають прямої дії, а реалізуються тільки через численні порядки, методи, підзаконні акти, методики тощо. Законодавство у сфері інновацій нестабільне, крім того ніде не закріплені гарантії його надійності і незмінності.
Передбачається, що правові та економічні відносини щодо інноваційної діяльності регулюються Цивільним і Господарським кодексами, а також окремими законами.	Не визначено межі приватних відносин у сфері створення та комерціалізації результатів наукових досліджень та «ноу-хау». Вони повинні базуватися на міжнародних стандартах. Ринковий механізм регулювання інноваційної діяльності не діє.
Законодавча база передбачає створення та функціонування інноваційної інфраструктури, зокрема технологічних парків.	В Україні технологічні парки не відповідають загальноприйнятим ознакам сучасної інноваційної інфраструктури. Вони більше виступають суб'єктами інноваційно-технологічної діяльності.

Джерело: [30].

Так, український історик і політолог Бойко О. Д. вважає, що «слабка інноваційна система держави, якій притаманні постійні зміни на найвищому управлінському рівні, привела до неузгодженості між численними агентствами, що належать до різних юрисдикцій і конкурують між собою в умовах обмеженості ресурсів. Хоча управління інноваційною системою в Україні входить до повноважень великої кількості міністерств, департаментів та агентств, але жодна з цих установ не несе одноосібної відповідальності за реалізацію інноваційну політику» [8, с. 170].

Схожі припущення та тлумачення з Бойко О. Д. висловлює економіст і

політик Андрійчук Ю. А., він наголошує та підкреслює, що «основними причинами появи державно-управлінських проблем є надмірна розгалуженість гілок влади, яка спричиняє труднощі взаємозв'язків та взаємозалежностей, відсутність чітких меж обов'язків та повноважень державних органів, а також нечіткість підпорядкування. Оскільки суб'єктом державної інноваційної політики є інститути влади, то саме їх можна вважати головним джерелом усіх проблем» [2, с. 342].

Відтак, відповідно з дієвим законодавством, окрім зазначених органів, контроль інноваційного процесу в Україні виконують профільні спеціалісти міністерства установи та служби, підзвітні Кабінету Міністрів України, зокрема:

- Міністерство освіти та науки (Державний департамент інтелектуальної власності, а також Департамент інновацій і трансферу технологій);
- Міністерство економіки України (Департамент інвестиційної та інноваційної діяльності);
- Міністерство економічного розвитку та торгівлі України (має окремі суміжні повноваження у цій сфері).
- Державне агентство з інвестицій і управління національними проектами України;
- Державна служба з питань електронного урядування, частково (створена на базі Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації в червні 2014 року);
- Державне агентство України з управління державними корпоративними правами та майном (Агентство держмайна України);
- інші органи державної влади.

В загальному обсязі вертикаль управління інноваційною діяльністю з метою прискореного розвитку вітчизняної економіки можна показати у формі ієрархічної структури, яка включає і описує ряд ключових суб'єктів, задіяних у формуванні наукових, техніко-технологічних, управлінських, інших новаторських розробок і впроваджується на трьох взаємопов'язаних рівнях (рис. 2.2).

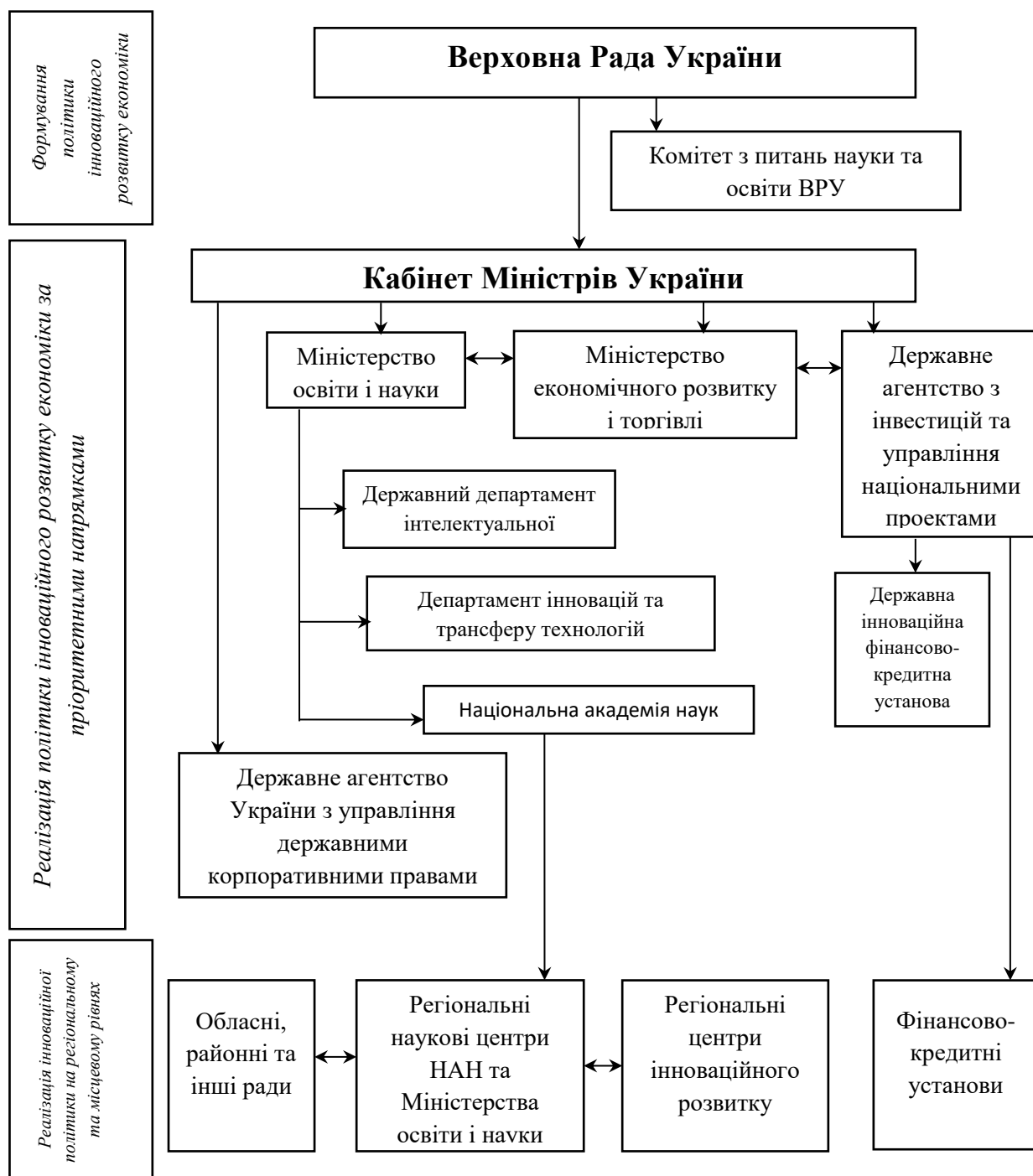

Рис. 2.2. Структура державного управління інноваційним розвитком економіки [58, с. 61]

Таким чином, можна говорити про те, що нашій державі офіційно досить розвинена та культурна державна система регулювання інноваційним розвитком, яке застосовується не лише центральними органами законодавчої та виконавчої влади, а й на регіональному та місцевому рівні. Цебто таке всеохоплююче

здійснення функцій і задач щодо формування інновацій, визначене законодавством для суб'єктів державної інноваційної політики мало б забезпечити Україні та регіонам стійкий і прогресивний інноваційний і науково-технологічний розвиток [58, с. 61].

Відповідно радянському вченому економісту Островерхову Г. Є. «організаційне забезпечення інноваційної діяльності має носити комплексний характер і містить три основні складові: організаційну структуру управління; нормативну складову; неформальну складову. Тому відповідно до цієї структуризації та з урахуванням законодавчих засад формування політики інноваційного розвитку України організаційне забезпечення останнього можна подати як систему взаємозалежних і взаємодоповнюючих ланок (рис. 2.3)» [58, с. 61].

Тому теоретичній основі законодавчого та організаційного забезпечення інноваційно-технологічного прогресу немає практичного підтвердження. Ключові проблеми та труднощі, які утворюють бар'єри на шляху інтенсивної інноваційної діяльності, наступні:

- відсутність чіткої (єдиної) інноваційної політики держави;
- слабо визначені пріоритетні лінії інновацій і сфери розвитку виробництва;
- немає конкретної організаційної структури управління інноваціями як на державному, так і регіональному та галузевому рівнях;
- недостатність фінансового й економічного забезпечення впровадження цілей і задач інноваційної політики держави;
- не вирішені питання залучення додаткових інвестицій, у тому числі іноземних;
- відсутність державних замовлень на інноваційну продукцію та новаторські розробки;
- неналагоджена система міжнародного співробітництва у галузі формування та трансферу інновацій;
- нехватка фінансового стимулювання для вагомих продуцентів інновацій

і нових технологій;

- слабкий розвиток інноваційної інфраструктури;
- неузгодженість системи підготовки кадрів з метою застосування інноваційних програм, а також державних службовців, до задач яких входить регулювання і контроль інноваційних процесів розвитку;

- відсутність механізму комерціалізації інноваційних розробок тощо [76, с. 19].

Рис. 2.3. Система організаційного забезпечення інноваційно-технологічного розвитку [58, с. 61].

Отже, більш за все, процес вирішення вказаних проблем та труднощів має бути комплексним, систематичним, змістовним і зваженим, щоб не перенасичувати наявну в державі ситуацію.

2.2. Галузеві елементи державного регулювання інноваційно-технологічними змінами в національній економіці

Сучасний розвиток світової економіки описується і окреслюється інтенсивною інтелектуалізацією як праці, так і засобів виробництва, що дають змогу формувати якісно й чітко нові конкурентоздатні матеріали та послуги з високою доданою вартістю. Вирішальним елементом у процесі утворення такої продукції є знання та інновації. Отже, розвиток країни мусить ґрунтуватись на укріпленні потенціалу тих сфер економіки, які можуть створювати високотехнологічні та інноваційні товари й послуги.

Про потребу розвитку, допомоги та підтримки вітчизняних високотехнологічних сфер, як складового елементу довготривалого процесу розбудови конкурентоздатної інноваційної економіки, демонструє «Стратегія розвитку високотехнологічних галузей до 2025 року» [63]. Однак, результативність і ефективність інноваційної діяльності залежить від багатьох факторів, проте одним із центральних є технологічний розвиток. Найчастіше технологічний розвиток описують і охарактеризовують у перетині технологічних укладів. Як засвідчує у науковій дисертації російський економіст Глазьев С. Ю. «вони є комплексом технологічних процесів, які являють собою цілісність, що відтворюється, і охоплюють різні галузі й об'єднання виробництва. Технологічний уклад передбачає створення принципово нової розробки, яка стає базовою, а подальші інновації сприяють її доповненню та удосконаленню» [17, с. 130]. Взагалі на теперішній день вчені та дослідники виділяють шість технологічних укладів (див. табл. 2.2), але прикладом український науковець і економіст Єрохін С. А. передбачає виникнення сьомого

укладу та окреслює вагому його ознаку та властивість – «створення технологій «термоядерного синтезу», що має докорінно змінити енергетичний потенціал земної цивілізації» [23]. Саме тоді, в цей час світові лідери технологічного прогресу зараз активно й дієво формують сфери 6-го (біотехнології; аерокосмічну промисловість; нанотехнології; нова продукція; оптоелектроніка; системи штучного інтелекту; інформаційні супермагістралі; програмне забезпечення та засоби імітації; системи управління персоналом тощо) та 5-го технологічного укладу (автомобільна, хімічна, інструментальна промисловість).

Таблиця 2.2

Особливості технологічних укладів

Технологічний уклад	Період бурхливого зростання	Ядро технологічного укладу	Переваги технологічного укладу
Перший	1785–1835 рр.	Текстильна промисловість, текстильне машинобудування, виплавка чавуна, обробка заліза, будівництво каналів.	Механізація і концентрація виробництва на фабриках.
Другий	1830–1880 рр.	Паровий двигун, залізничне будівництво, кораблебудування, вугільна промисловість, чорна металургія.	Ріст масштабів і концентрація виробництва на основі парового двигуна.
Третій	1880–1940 рр.	Електротехнічне важке машинобудування, виробництво і продаж сталі, лінії електропередач, неорганічна хімія.	Збільшення гнучкості виробництва на основі використання електродвигунів, стандартизація виробництва, урбанізація.
Четвертий	1940–1990 рр.	Автомобіле- і тракторобудування, кольорова металургія, виготовлення товарів тривалого використання, синтетичні матеріали, органічна хімія, виробництво і переробка нафти.	Масове і серійне виробництво.
П'ятий	1990–2020 рр.	Електронна промисловість, обчислювальна, оптиковолоконна промисловість, програмне забезпечення, телекомунікації, роботобудування, виробництво і переробка газу, інформаційні послуги.	Індустріалізація виробництва і споживання, підвищення гнучкості виробництва, деурбанізація на основі інформаційних технологій.
Шостий	середина XX ст. – по цей час	Біотехнології, нанотехнології, фотоніка, оптоелектроніка, аерокосмічна промисловість, нетрадиційні джерела енергії.	Подолання екологічних обмежень завдяки використанню нетрадиційних джерел енергії.
Сьомий	XXI ст. – по цей час	Технології “ термоядерного синтезу”, біоенергетика, технології, пов’язані з мораллю та відповідальністю.	Поява категорій «гіперінтелект», «гіперінформація» та «гіперзнання».

Отже, беручи до уваги світові напрямки інноваційно-технологічного розвитку уряд нашої країни встановив ряд пріоритетних з інноваційної точки зору сфер економіки. Їх прогресивне й високоідейне поновлення допустить формувати високотехнологічну наукомістку продукцію, яка зможе конкурувати на міжнародному ринку. Серед ряду таких галузей, залежно від потенціалу їх інноваційного й технологічного розвитку та від їх технологічної укладності (4-5 уклади), ми пропонуємо висвітлити та окреслити найвагоміші: машинобудування, ІТ-індустрія, аграрна галузь і альтернативна енергетика.

Ключове значення у галузевій структурі народногосподарського комплексу України належить промисловості, у структурі якої найбільшу питому вагу мають сфери важкої індустрії, особливо машинобудування. Важка промисловість створює понад 80% загальної вартості застосованої продукції промисловості, зокрема, на машинобудування припадає 12–14%. Галузева структура машинобудування дуже багатоманітна. Найрозвиненіші такі його ланки, як важке машинобудування, транспортне, сільськогосподарське, приладобудування, радіотехнічне та електротехнічне виробництво [3, с. 11].

Виробництво продукції галузі машинобудування в нашій Батьківщині немає сталої тенденції, однак останнім часом спостерігається негативна динаміка, яка має відношення до обсягів продукування тракторів для сільського господарства, автомобілів і автобусів, а також електротехнічного оснащення. Крім цього, проблемним для цієї сфери є залежність від імпортової продукції машинобудування.

У 2014 році імпорт машин, оснащення та механізмів, а також електротехнічного обладнання у більш, ніж півтора рази (на 54%) перевищував експорт аналогічної вітчизняної продукції. Понад усім, її впровадження за межами України у звітному році порівняно з 2008 роком зменшилася на 11%. Проте змінити такий стан може тільки розробка та застосування нових розробок, у тому числі наукових, техніко-технологічних, організаційних і маркетингових, що слугуватимуть підвищенню рівня наукоємності та технологічності продукції та збільшить її додану вартість і конкурентоспроможність.

Вагомі свідчення інноваційної активності та руху підприємств машинобудівної промисловості (див. табл. 2.4) підтверджують про її розпад. У 2014 році проти 2008 року істотно зменшилась чисельність підприємств, що займалися інноваційною діяльністю: тих, які розробляли машини на оснащення – на 18,3%, електронне й оптичне обладнання – 21,3%, транспортне устаткування – 20,7%.

Розгорнутий і повний аналіз того, які інновації та як їх застосовували промислові підприємства (табл. 2.3 і 2.4), доводить, що проблеми й труднощі уповільнення інноваційного прогресу відносяться не лише технічних або ж технологічних процесів, а й підходів до організації виробництва та реалізації уже готової, у тому числі інноваційної, продукції.

Таблиця 2.3

Інноваційна активність машинобудівних підприємств у 2008–2014 рр. [70].

Показник	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.
Кількість підприємств, що займалися інноваційною діяльністю, од.							
Виробництво машин та устаткування	978	986	955	927	865	796	799
Виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування	616	639	644	610	577	477	485
Виробництво транспортного устаткування	294	300	282	274	286	247	233
Кількість підприємств, що впроваджували інновації, од.							
Виробництво машин та устаткування	156	160	163	181	163	113	110
Виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування	137	136	138	135	126	121	119
Виробництво транспортного устаткування	61	62	72	73	77	82	61

Відмітимо, що нехтування новаторської діяльності належним чином вимальовувалося на об'ємах виробництва нової або значно вдосконаленої в елементі її властивостей або способів використання продукції.

У 2014 році утворили найменше у вартісному вираженні інноваційної продукції порівняно із 2008 роком, а різниця в її об'ємах проти 2013 року ще більша – машин і обладнання виробили на 59%, електронного та оптичного оснащення на 40%, транспортного устаткування на 67%. Однак значущо

підкреслити, що таке пониження ціни інноваційної для галузі продукції скоріше за все викликаний не скороченням виробництва, а курсовими різницями, спричиненими різкою девальвацією, тобто зменшення золотого вмісту грошової одиниці у 2014 році, коли національна валюта знецінилася майже втричі, та зростаючими ризиками діяльності.

Крім того, оцінка основних показників інноваційної діяльності машинобудівних підприємств у 2008–2009 роках також знижувалася. Основною причиною цього була світова економічна криза. Це загрожувало галузі зростанням боргів, нестачею грошових ресурсів, збільшенням відстроченої кредиторської заборгованості, зниженні обсягів реалізації. Відтак, у наступні періоди підприємства, яким вистачало фінансових ресурсів змогли продовжувати роботу і навіть розвиватися, а інша частина змушені були припинити свою діяльність.

Аналіз і опис ключових показників функціонування галузі визнав, що незважаючи на проголошені державою задачі розвитку машинобудування [4, с. 41] з утворення конкурентоспроможного машинобудівного комплексу, здатного в умовах об'єднання та глобалізації розв'язувати завдання щодо забезпечення вагомих секторів реальної й істотної економіки інноваційно-ефективною продукцією особистого виробництва, а також підвищення об'єму її експорту, дана індустрія має низку проблем і труднощів, які жодним чином не сприяють інтенсивному інноваційному процесу розвитку. Державне регулювання довело свою неефективність. Основною причиною цього є недостатня державна підтримка вітчизняного виробника в машинобудівній сфері. Зокрема це стосується субсидіювання; пільгового кредитування; методів підвищення мобільності робочої сили; диференційованих методів стимулювання окремих різновидів праці; вдосконалення амортизаційної політики; введення податкових послаблень; розвиток державно-приватного партнерства [21, с. 215-216]. Тому, для розвитку машинобудівної галузі нашої країни слід поліпшити державне управління, ґрунтуючись на комплексності, системності та стратегічному плануванні.

На жаль, в останні роки кількість організацій, які виконували наукові роботи, скоротилася на 22,6% у 2014 р. проти 2008 р., відтак і чисельність виконавців такого роду робіт у сільському господарстві (див. рис. 2.5) зменшилася на 32,3%. Разом із тим, вартість наукових та науково-технічних робіт, які власними силами виконували наукові організації у звітному році на 22,2% менша, ніж у базовому, що, як припускаємо, спричинено коливаннями курсу гривні, якщо таку продукцію реалізували у валютному вираженні.

Як уже зазначалося, в Україні у 2008–2014 рр. знизилася кількість осіб, які здійснювали наукову діяльність по всіх категоріях виконавців. Зокрема чисельність тих, які займаються науковими дослідженнями та розробками і безпосередньо створюють нові знання (на 21%), працівники, які беруть участь у виконанні наукових досліджень, надаючи технічні послуги (на 46%), кадри економічних та фінансових підрозділів, патентних служб, науково-технічної інформації, лаборанти (на 41%). Тенденції скорочення торкнулися й іншого персоналу, який зайнятий переважно у наданні науково-технічних послуг населенню тощо (на 40%).

Що стосується ще одного напрямку прогресивних змін аграрної галузі – органічного землеробства, то в Україні він вважається досить перспективним, адже наша держава займає почесне двадцяте місце серед світових країн-лідерів органічного руху. Крім того, за 2008–2014 рр. в Україні розширилася площа органічних сільськогосподарських угідь, а кількість господарств, що діють за принципами органічного виробництва, теж збільшується

За даними Федерації органічного руху України більшість вітчизняних органічних господарств розташовані в Одеській, Херсонській, Київській, Полтавській, Вінницькій, Закарпатській, Львівській, Тернопільській, Житомирській областях. Серед їх числа є як маленькі ферми, так і великі господарства, які мають у своєму розпорядженні декілька гектарів землі. [70]

Отже, передвіщається, що з набуттям вагомості цей закон сприятиме активізації розвитку органічного сектору та унеможливиться існування псевдо органічного виробництва [75].

Основною та ваговою складовою економіки України є використання можливостей сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для того, щоб створювати, використовувати та обмінюватися інформацією і знаннями, виробляти товари і надавати послуги, сприяючи сталому розвитку. Відтак загальна інформація про застосування комп'ютерної техніки та телекомунікацій дозволить оцінити рівень розвитку ІКТ [60, с. 138].

За даними Всесвітнього економічного форуму за рівнем розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в 2014 році Україна зайняла 81 місце в світі, що на 8 позицій нижче, попереднього року, а вітчизняний ринок інформаційних технологій у звітному році скоротився на 25% – до 2,2 млрд. дол. [70, с. 18].

За даними таблиці 2.8 чітко видно, що в галузі інформатизації в 2014 році працювало понад 13 тисяч підприємств, основним видом діяльності яких є надання послуг інформатизації та комунікації, що лише на 0,8% більше в порівнянні з 2010 р., а проти 2013 р. – 10,6% менше. Кількість ІТ-спеціалістів, задіяних у наданні ІКТ-послуг в Україні у 2014 року істотно зменшилася порівняно з базовим роком – на 16,6 %.

Таблиця 2.6

Основні показники підприємств з надання послуг інформації та комунікацій в Україні [70].

Показники	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.
Кількість підприємств, од.	13189	14372	13448	14885	13300
Кількість зайнятих працівників, тис. осіб	233,5	231,4	219,5	218,1	194,7
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), млн. грн.	65925,6	74348,2	79354,9	80410,4	84452,4
Фінансовий результат (сальдо) до оподаткування, млн грн.	4101,4	4440,7	6300,1	6817,6	-15509,0
Рентабельність операційної діяльності, %	7,4	7,6	10,5	11,5	-1,7

Використання персональних комп'ютерів (ПК) і комп'ютерних мереж, досліджуваних підприємств, України демонструє на табл. 2.9. Зауважимо, що повне забезпечення комп'ютерами та іншими комунікаційними технологіями

стосувалося переважно підприємствах таких видів економічної діяльності, як переробна промисловість оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів, інформація та телекомунікації, фінансова і страхова діяльність.

Доступ до використання Інтернету мали 96,9% малих підприємств, 98,8% – середніх та 99,6% – великих. Всі суб'єкти підприємницької діяльності широко застосовували можливості Інтернет для отримання банківських та фінансових послуг й подання та отримання форм в електронному вигляді, а також для отримання інформації про товари та послуги; отримання адміністративних послуг лише в електронній формі додаткової роботи з паперами [70, с. 20].

Однак в нашій країні реалізація послуг ІКТ спрямоване більше на спрощення виробничого процесу та автоматизації роботи, а не для створення нематеріальних активів чи інших ІТ-технологій. Окрім цього, значне відставання України в галузі ІКТ обумовлює необхідність державної підтримки та допомоги у вигляді рушія її росту, диверсифікації (володіння найрізноманітнішими фінансовими активами) та модернізації [60, с. 142].

Дуже важливим напрямком і течією для нашої країни є розвиток енергетики. Розвинений паливно-енергетичний комплекс гарантує енергозбереження, енергетичну безпеку та енергоефективність в державі, стабільний розвиток економіки, а також зменшення впливу інших держав за рахунок застосування власних енергетичних ресурсів. Для України ця проблема є особливо актуальною й сучасною, оскільки вона залежна від зарубіжної паливної сировини. Беручи до уваги те, що особливістю розвитку економіки України є велика частка енергомістких галузей, таких, як металургія, хімія, будівництво, то вплив такої залежності на них дуже великий. Тому для нашої Батьківщини є важливим розвиток поновлювальних та альтернативних видів енергії [60, с. 146].

Незважаючи на всі намагання уряду розвивати виробництво біопалива в Україні, через високі затрати на переробку сировини у біодизель, налагодити його виробництво дуже складно. Разом з тим, країна має великі потужності для

виробництва біопалива з біомаси будь-якого виду, в першу чергу із рослинних відходів та відходів і побічної продукції аграрного виробництва [34, с. 96]. За даними оцінок експертів потенційні можливості країни до 2020 р. дадуть змогу щорічно виробляти: біоетанолу – близько 4,5-6 млн. т, біодизеля – 6 млн. т, біогазу – 10 млрд. т., 8 млн. тон – умовного палива [37].

Зважаючи на потенціал розвитку альтернативної енергетики, у 2003 році група вітчизняних експертів і науковців виготовила стратегію розвитку нетрадиційних, нестандартних відновлюваних і позабалансових джерел енергії як складову частину проекту Енергетичної стратегії України до 2030 року. Відповідно до цього проекту частка відновлюваних джерел енергії (ВДЕ) в загальному споживанні первинних енергоносіїв в 2030 році має скласти 17,5% або 35 млн. тон умовного палива (табл. 2.10).

Дослідження й експерименти найбільш перспективних об'ємів застосування нестандартних, нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії до 2030 року показує, що найбільш перспективною за свідченнями потенційно можливого обсягу виробництва електричної і теплової енергії є енергія біомаси. Це можна інтерпретувати тим, що енергія біомаси добувається в основному з відходів агропромислового комплексу – однієї з найбільш розвинутих галузей вітчизняної економіки [5].

За радянським дипломатом економістом Носенком Ю. Ю перший крупний біогазовий комплекс побудований на відходах тваринництва з'явився ще в 1993 році на свинофермі комбінату «Запоріжсталь». У країні за 20 років було реалізовано кілька десятків різних проектів, загальновизнана потужність яких складає близько 7 МВт. Серед найбільш крупних проектів варто виділити біогазовий комплекс, запущений в 2003 році «Українська молочна компанія», котрий займався переробкою гною ВРХ та силосу кукурудзи з суттєвою для нашої держави потужністю 1 МВт. [55].

У вересні 2011 року в с. Копанки Івано-Франківської області було розпочато будівництво біогазової установки на базі свинокомплексу. «Миронівський хлібопродукт» у 2012 р. розпочав роботи щодо будівництва у

Дніпропетровській обл. біогазової установки на птахофабриці «Оріль-Лідер». Компанія «Укрлендфармінг» планує реалізувати програму будівництва з 30 БГУ. В 2012 р агропромхолдинг «Астарта-Київ» анонсував будівництво на Глобинському цукровому заводі (Полтавська обл.) біогазової установки за рахунок коштів кредиту ЄБРР. Таким чином, впровадження біогазових технологій залишається долею флагманів АПК, що мають власні ресурси для роботи в умовах слабого фінансового ринку і відсутності інвестицій [55].

Крім того, на сьогодні в Україні введено в дію 10 біогазових установок загальною потужністю близько 7 МВт. Тож за сприятливих умов до 2020 року можна буде здобути виробництва на рівні 8 млрд кубометрів біогазу (що складає 350 МВт електроенергії або 500 МВт теплової потужності), припускає Ю. Носенко [55].

Проте, незважаючи на всі потенційні можливості генерації енергії із продуктів сільськогосподарського походження, виробництво біопалива пов'язане з рядом проблем і труднощів, у тому числі зі формуванням дієвого і чинного механізму інноваційно-технологічного забезпечення розвитку альтернативної енергетики. Це інтерпретується рядом причин:

- відсутністю чітко визначеної державної політики стосовно питань біоенергетики та ефективної державної програми з розвитку альтернативної біоенергетики;
- низькою фінансово-економічною підтримкою біоенергетичних проєктів та високими ризиками для інвесторів;
- відсутністю вітчизняних виробників технологій для виробництва енергії з альтернативних джерел;
- слабкий розвиток інфраструктури для здійснення технологічних операцій з біомасою, біопаливом;
- відсутність досліджень потенційних можливостей та створення довготермінових програм з виробництва біогазу в кожному регіоні України [60, с. 150].

З аналізу й опису становища та можливостей інноваційно-технологічного

розвитку ключових пріоритетних сфер розвитку економіки країни ми можемо зробити змістовний висновок про їх депресію. Кожна з перелічених сфер характеризується і окреслюється спадом вагомих економічних свідчень і невмотивованістю до розвитку. Щодо ролі держави у стимулюванні діяльності пріоритетних галузей, то вона також пов'язана з низку проблем і труднощів:

- декларативний характер підтримки з боку держави;
- відсутність механізмів впровадження програм економічного, інноваційного та технологічного розвитку галузей та контролю за їх виконанням (із притягненням до відповідальності за неналежне виконання);
- нестача державного фінансування; програм субсидіювання підприємств, задіяних у машинобудуванні, аграрній сфері, наданні ІКТ-послуг та створенні об'єктів для виробництва альтернативної енергетики;
- неналагоджена політика спрощеного кредитування та пільгового оподаткування суб'єктів діяльності, які впроваджують нові технології або інші інновації у виробництво;
- відсутність належного нормативно-правового поля, яке б приваблювало іноземних інвесторів вкладати кошти у основні галузі економіки країни, зміцнюючи їх виробничий потенціал, а також наявність значної кількості ризиків (воєнно-політичних, економічних тощо);
- немає державно-приватного партнерства;
- слабка мотивація вітчизняних науковців і дослідників до створення передових технологій і процесів;
- недорозвиненість виробничої, інноваційної та соціальної інфраструктури та ін.

Тому ваговою метою і завданням нашої Батьківщини має стати вирішення зазначених проблем і труднощів.

2.3. Фінансово-економічні складові державного регулювання інноваційно-технологічними змінами в національній економіці

З огляду на міжнародну провідну думку перепозиціонування резервної економіки на інтелектуальну спроможність держав щодо продукування та застосування знань і умінь, накопичення та результативне використання їх науково-технічного потенціалу, прискорення соціально-економічного розвитку населення та забезпечення конкретних пріоритетів на інтернаціональній сфері.

Незважаючи на достатній ступінь вітчизняної науки й культури в нашій Батьківщині все ще простежується інноваційний розпад, породжений зменшенням виконавців науко-дослідних праць та об'ємами реалізації інновацій. Невисока інноваційна інтенсивність індивідів господарювання інтерпретується висхідними причинами: дефіциту ясної стратегії застосування наукоємних технологій; відсутністю цивілізованої інноваційної інфраструктури; нехтування розвитку особистого науково-технічного потенціалу та відсутністю підтримки й допомоги виробництв економіки, які здійснюють інноваційну операцію.

Загальновизнаним заходом із упорядкування керованості будь-якої соціально-економічної системи є в наявності стратегічне планування.

Науково-дослідна система нашої Батьківщини не є виключенням, і тому дане положення існує в більшості погоджених програмних документів і проектів з її реформування, що появилися за час незалежної України [11, с. 57].

В наш час нараховують безліч методів планування, але ми виділили саме основні методи проектування науково-дослідними працями: програмно-цільовий, функціональний та проектно-орієнтований метод планування та управлінням науковими дослідженнями й експериментами. На сьогодні перший метод найбільш доцільний у застосуванні для України. Взагалі, хочемо відзначити, що планування та управління науковими дослідженнями – це процес впровадження деякої цільової комплексної програми із чітко визначеними цілями, ресурсами і часом виконання. Дане явище передвіщає роботу в

комплексності науково-технічних, організаційних і економічних заходів відповідно із затвердженими періодами та за рахунок існуючих резервів.

Програмно-цільовий метод – це метод, сутність якого полягає в тому, що в ролі провідної ланки планування виступає програма як вагома форма зосередження старань і ресурсів на рішення важливих задач планового терміну дії. Для даного методу планування проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (НДДКР) своєрідним є комплексний підхід до їх проведення, розпочинаючи з генерації концепції й завершуючи загальнодоступними імплементаціями [60, с. 170].

Однак процесно-орієнтована організація наукової діяльності – це організація, в якій діяльністю і ресурсами управляють як процесом. У цих двох підходів є істотна схожість, адже обидва підходи визначає початковий набір типових процесів (функцій), який надалі деталізує, і включає до діяльності конкретної науково-дослідної установи. Відповідно до цього встановлюють періоди та обсяги фінансування проведення наукових досліджень [60, с. 172].

Якщо розглядати фінансування з сторін науково-дослідної реальності відповідно до конкретних робіт державного регулювання відповідно до національної стратегії та регіональних програм інноваційного розвитку, то у них зазвичай вказують існуючий стан та планові показники створення наукових розробок та інновацій, а чіткі обсяги фінансових ресурсів та джерела фінансування не вказуються [60, с. 173].

Однак, сукупність залучених фінансових резервів для інноваційної практики із різних розрівнюватиме небезпеку, яка виникатиме у поступі її ведення, надаючи гнучкості та можливості простіше пристосовуватися до економічних явищ і ультиматум торгівлі, що в результаті вимальовується на плідності НДДКР [39].

Так, у звітному році 56% всіх витрат покривали підприємства, 38% – державного сектору і майже 6% – сектор вищої освіти. Порівняно з 2008 роком підприємства збільшили фінансування досліджень (у фактичних цінах) на 33%, а проти 2013 р. – знизився на 6%. Таке скорочення (стосується фінансових

джерел у всіх секторах науково-технічної діяльності), як вважаємо, також пов'язано із втратою активних підприємств, що перебувають на непідконтрольній території України, а також в АР Крим. Таку тенденцію підтверджує аналіз обсягів фінансування НДДКР у розрізі регіонів (табл. 2.7)

Таблиця 2.7

Джерела фінансування витрат на виконання науково-дослідних робіт у
2008–2014 рр., млн. грн. [70].

Джерела фінансування	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2014 р. до 2008 р., +/-
Бюджетні кошти	3949,70	3429,18	3750,97	3912,77	4774,62	4826,81	4088,39	138,69
у т.ч. державний бюджет	3909,78	3398,65	3704,34	3859,68	4709,10	4762,06	4021,54	111,76
Кошти фондів спеціального призначення	39,92	40,80	48,30	16,90	22,68	20,65	20,69	-19,23
Власні кошти	592,52	629,38	8720,34	8417,80	1121,25	1466,61	1927,81	1335,29
Кошти замовників: - підприємств, організацій України	2072,20	1870,82	1964,17	2285,89	2458,39	2306,57	2152,44	80,24
- іноземних держав	1254,90	1743,43	2315,86	2478,09	2044,96	2411,50	2043,01	788,11
Інші джерела	117,29	108,61	47,55	55,91	13,66	12,89	87,99	-29,3
Всього	8024,76	7822,21	8995,9	9591,35	1055,8	1116,1	10320,3	2295,54

Так, у 2014 році до регіонів, де виділяли найменше кошти на дослідження, входили: Донецька (-221,02 млн. грн.), м. Севастополь (160,27), Автономна Республіка Крим (146,61) і Луганська (50,44 млн. грн.) область.

Проте трійку передових у цьому відношенні областей зайняли м. Київ (1681,3 млн. грн.), Харківська (633,9 млн. грн.) та Дніпропетровська область (387,12 млн. грн.), тобто ті регіони, у яких зосереджено найбільшу кількість науково-дослідних установ (і державних, і приватних) та інноваційно-активних підприємств. Крім того, ці регіони мають значну більшу можливість залучення

коштів із державного і місцевого бюджету, підприємств, наукових установ та міжнародних інвесторів.

Таблиця 2.8

Динаміка фінансування витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт за регіонами, млн. грн. [70].

Регіон	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2014 р. до 2008 р., +/-
АР Крим	140,97	136,03	149,91	149,66	177,66	146,61	-	-
Вінницький	50,62	42,01	55,51	52,70	38,73	32,57	38,65	-11,97
Волинський	16,77	20,35	19,85	22,17	19,62	20,41	12,28	-4,49
Дніпропетровський	723,98	669,05	731,37	816,651	902,96	936,92	1111,10	387,12
Донецький	447,75	372,05	547,70	506,40	476,58	509,77	236,73	-211,02
Житомирський	21,35	15,47	19,46	21,92	25,61	23,18	23,24	1,89
Закарпатський	23,13	21,41	25,25	31,60	35,71	36,98	32,49	9,36
Запорізький	422,38	421,65	440,66	489,35	580,69	513,15	455,48	33,1
Івано-Франківський	56,30	55,23	60,79	69,05	65,35	38,72	39,94	-16,36
Київський	180,35	177,37	235,29	234,85	267,04	191,70	186,12	5,77
Кіровоградський	23,89	30,06	30,05	34,52	33,42	31,92	33,84	9,95
Луганський	118,01	98,07	121,06	161,79	172,43	152,52	67,57	-50,44
Львівський	283,84	274,00	291,88	308,67	300,11	308,12	290,36	6,52
Миколаївський	224,53	251,95	230,56	298,93	210,82	616,58	251,21	26,68
Одеський	186,91	184,20	190,89	205,68	230,12	232,62	210,47	23,56
Полтавський	51,79	46,17	57,72	63,05	75,09	70,14	60,65	8,86
Рівненський	15,35	11,42	12,28	12,91	15,68	14,44	12,26	-3,09
Сумський	128,75	105,05	103,46	1199,80	168,10	139,54	131,21	2,46
Тернопільський	13,65	13,67	15,10	14,60	14,55	12,55	11,33	-2,32
Харківський	1343,66	1336,37	1620,15	1751,03	2004,96	1974,54	1977,56	633,9
Херсонський	35,50	31,04	41,47	44,54	47,62	46,07	46,07	10,57
Хмельницький	8,29	6,22	6,23	7,61	142,78	129,80	14,68	6,39
Черкаський	56,60	54,44	55,27	56,01	55,36	59,38	55,49	-1,11
Чернівецький	27,79	34,49	35,44	34,51	33,90	37,76	36,54	8,75
Чернігівський	39,40	41,16	33,54	32,53	33,39	67,83	37,74	-1,66
м. Київ	3266,11	1836,32	3753,68	3932,60	4413,68	4773,81	4947,39	1681,28
м. Севастополь	117,09	35,44	1113,20	1180,44	145,02	160,27	-	-
Україна	8024,76	7822,21	8995,89	9591,35	10558,5	11161,1	10320,3	2295,54

Таблиця 2.9

Динаміка фінансування витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт за видами економічної діяльності, млн. грн. [70].

Джерела фінансування	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2014 р. до 2008 р., +/-
Сільське господарство	474,34	457,69	525,97	547,89	264,40	233,58	151,73	-322,61
Добувна промисловість	213,43	241,42	257,84	244,79	332,39	274,12	281,70	68,27
Переробна промисловість	2995,19	3215,29	3772,58	3422,78	2496,85	2845,51	2793,53	-202,66
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	227,35	274,24	307,58	323,51	327,81	158,07	116,18	-111,17
Будівництво	300,76	230,00	246,46	296,74	55,85	74,34	70,45	-230,31
Транспорт і зв'язок	326,21	47,71	40,00	16,43	21,40	553,08	12,76	-313,55
Держуправління й оборона	550,15	535,64	748,95	684,57	1394,21	826,67	617,94	67,79
Освіта	36,60	48,61	59,33	79,18	58,65	128,50	30,72	-5,88
Охорона здоров'я	311,60	313,78	370,93	412,44	83,36	90,90	843,48	531,88
Мистецтво, спорт і відпочинок	31,68	37,20	35,48	39,51	36,47	27,12	339,85	308,17
Інші види діяльності	24,10	38,69	14,52	411,33	126,99	38,18	6,18	-17,92

Утім, для пришвидшеного формування і застосування новітніх технологій, потрібна активізація конкурентоспроможності матеріалів і послуг розвинуті держави [62, с. 10].

Варто підкреслити, що українські венчурні кошти переважно вносять інвестиції у середньострокові і короткострокові проекти [56].

Державний український політик Данілов О. М. з'ясовує щодо структури венчурних інвестицій, що «потреби інвесторів отримати швидкий дохід, що не суперечить філософії венчурного фінансування – означає, що кошти найчастіше вкладали не у інноваційні розробки із високою ризикованістю та тривалим терміном окупності капіталу, а в цінні папери з метою отримання швидких доходів у вигляді дивідендів та відсотків» [19, с. 96].

На думку політика Карпенка А. М. «нині в Україні вагомим залишається підвищення уваги держави та суспільства в цілому до рівня інноваційної

діяльності, формування інноваційної культури нації, створення умов для формування приватно-державного партнерства, а також вибору оптимальних форм та джерел фінансування при створенні інновацій та розвитку інноваційної діяльності» [38, с. 77-78].

Висновки до розділу 2

Аналіз і розбір інституціональних аспектів інноваційної системи економіки України дозволив нам зробити наступні змістовні та логічні висновки:

1. Формулювання властивостей законодавчого та організаційного забезпечення української економіки та інноваційного середовища та зробивши аналіз ключових частин нормативно-правових актів, які розрізняють аспекти інноваційної діяльності та розвитку вітчизняної науки і техніки, дає змогу визначити, що в нашій державі діє багато нормативно-правових постанов (згідно з різними вчених їх кількість досягає понад 200-400 документів), але їх якість не є задовільною. Зазвичай закони, постанови, укази, стратегії повторюються і суперечать один одному, а задекларовані в них функції та процеси країни не реалізуються відповідним чином. Загалом, такий стан речей призводить до неузгодженості її організаційно-інституційного забезпечення, тобто до фрагментації управлінських функцій між різними учасниками та відсутності єдиного національного центру управління.

2. На підставі аналізу й розгляду нормативно-правового центру інноваційно-технологічного розвитку щодо врахування суттєвих проблем і труднощів у цій галузі формується вертикальне управління інноваційною операцією з ціллю підвищеного розвитку національної економіки, яку можна виразити як ієрархічну структуру, яка містить низку ключових осіб, залучених у формуванні наукових, техніко-технологічних, управлінських, інших інноваційних розробках і застосовуються на трьох взаємозалежних рівнях. Однак, з урахуванням нормативно-правової бази сформованої українською політикою інноваційного процесу розвитку, пропонується організаційне забезпечення інноваційно-технологічних процесів, які являються системою

взаємопов'язаних і взаємододаткових зв'язків та функціонують на основі принципу та системи комплексності.

3. Дослідження інноваційно-технологічних перспектив економічного розвитку нашої Батьківщини сприяє визначенню переліку сфер, які здатні формувати високотехнологічні та інноваційні продукти та послуги, особливо тих, що створюють матеріали вищих технологічних стандартів, – машинобудування, ІТ-індустрія, аграрна галузь і альтернативна енергетика. Беручи до уваги, що на сьогодні передові держави світу посилюють функції галузей 6-го (біотехнології; аерокосмічну промисловість; нанотехнології; нові продукції; оптоелектроніка; системи штучного інтелекту; інформаційні супермагістралі; програмне забезпечення та засоби імітації; системи керування співробітниками тощо) та 5-го технологічного устрою (автомобільна, хімічна, інструментальна індустрія), самі перелічені сфери є вагомими та мають перевагу щодо інноваційного процесу розвитку.

4. На результатами наявного аналізу й опису основних свідчень функціонування даних пріоритетних галузей економіки України, підтверджено фактами, що кожна з них має певні проблеми й труднощі, такі як: декларативний характер державної підтримки; відсутність механізмів застосування промислової економічної підтримки, програм інноваційного та технологічного розвитку сфер та контролю за їх здійсненням (притягнення до відповідальності за відповідне функціонування); нестаток державного забезпечення грошовим капіталом; програм субсидії для підприємств, що займаються машинобудуванням, сільським господарством, ІКТ-послугами та утворенням об'єктів альтернативного виробництва енергії; спрощене кредитування та податкові пільги для підприємства, які реалізують нові технології або інші виробничі інновації; відсутність нормативно-правової бази для залучення зарубіжних інвесторів до інвестування капіталів в ключові сфери економіки, підвищуючи їх виробничу потужність, а також створення значних ризиків (воєнно-політичних, економічних тощо); дефіцит державно-приватного співробітництва; низький стимул вітчизняних вчених і дослідників щодо

формування сучасних технологій і процесів; недорозвиток сфер виробничої, інноваційної та соціальної інфраструктури.

5. Дослідження й розгляд рівня інноваційно-технологічного розвитку в регіонах нашої Вітчизни в 2008–2014 рр. визначило, що в усіх регіонах спостерігаються негативні тенденції, що простежуються у здійсненні науково-технічної та інноваційної функціональності. За термін праці над дослідною роботою скоротилися: кількість виконавців науково-дослідних сфер праці та продуктивність їх функцій, загальна чисельність виробництв, які формували та застосовували інновації, кількість організацій та громад, які брали активну участь у транскордонному товаристві, а також результативність операції інноваційної інфраструктури.

6. Беручи до уваги, що високий ризик має інноваційно-технологічна сфера функціонування, описано можливість розвитку в нашій Батьківщині такого джерела коштів, яке можна покрити непередбаченими збитками, - венчурного капіталу. Проте, зазначили, що воно недостатньо розвине та існуючі венчурні фонди в основному вкладають у розвиток галузей, які пов'язані з фінансовими послугами, обчислювальною технікою та природничими науками, адже при цьому демонстрований короткий термін окупності інвестицій.

Отже, для здобуття інноваційного процесу розвитку економіки в Україні нам слід робити належне фінансування інновацій. Тому, щоб вирішити суттєві проблеми й труднощі дефіциту матеріальних цінностей в галузі інновацій, на державному і регіональному рівнях, необхідно виконати та встановити комплексну систему її фінансової допомоги, зокрема щодо інтеграції бюджетних і позабюджетних джерел, венчурного грошового фонду, кредитного резерву, капіталу зарубіжних і вітчизняних інвесторів.

Тому, за результатами й наслідками даного дослідження, з'ясованими в другому розділі праці, окреслено й описано науково-методичні праці у фахових періодичних виданнях і продемонстровані в список опублікованих наукових робіт під порядковими номерами [27; 28; 30; 31].

РОЗДІЛ 3

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМИ ІННОВАЦІЙ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ КРАЇНИ

3.1. Оцінювання готовності інновацій в економіці до формування та реалізації програми

Хочемо відзначити, що програма інновацій в економіці забезпечує єдність наочності, структури, організації та методології розробки, практичного впровадження багатоманітних нововведень на виробництві для здобуття вирішальних і стратегічних цілей і завдань. Розробці програми інновацій передують два ключових етапи попередніх досліджень і спостережень – обрання механізму застосування програми та оцінка готовності фірми до інноваційних трансформацій. Їх необхідно впроваджувати паралельно, і успіх їх реалізації безпосередньо впливає на ефективність корпоративної інноваційної політики.

Ми вважаємо, що цикл утворення та впровадження інноваційного проекту складається з трьох основних фаз (проектування, розробка та фактичне застосування), ґрунтуються на структурно-функціональних передумовах (концепція, корисність, потенціал) та мотивації (намір, доречність, шанс).

Детального розглянемо кожен елемент поданої моделі. Вважають, що формою теоретичного знання, усвідомлення явищ дійсності і операцій для подальшого фактичного перетворення з урахуванням зазвичай відомих об'єктивно існуючих зв'язків і співвідношень, виступає перш за все – інноваційна концепція. Вона має чітко осмислену ціль, що на первинній фазі не підтверджена конкретними знаннями подальших шагів впровадження.

На нашу думку, генерація інноваційних концепцій не завжди може ґрунтуватися на раціональних міркуваннях, але вона може бути спонтанною, під впливом внутрішніх поривів і не піддаватися впливу зовнішніх факторів. Мотиви можуть бути діаметрально протилежними – від безкорисливих поглядів (суспільний інтерес, піклування про добробут інших) до чистого егоїзму

(матеріальні премії, визнання, просування по службі). Отже, продуктивне керування інноваційним процесом розвитку є не лише вивчення інноваційних можливостей, а й надання ідей і умов для мотивованих, креативних і активних співробітників. Одним із можливих механізмів, які сучасна наука розробила для досягнення даної мети являється – інтрапренерство, тобто це система, яка дозволяє працівникам працювати як підприємець в організаціях.

Мета інтрапренерства є посилення результативності інновацій на виробництві за рахунок: об'єднання фірмових шансів людини та підприємства; спонукання до застосування креативності працівників; поліпшення продуктивності впровадження резервів на виробництві; пришвидшення відгуків на трансформації запитів продукції на ринку; жвавого виконання багатоманітних нововведень [14, с. 215].

В наш час не існує універсального й всеосяжного методу до генерації інноваційних концепцій. У наукових роботах їх виготовлено кілька десятків. Серед найбільш поширених і застосованих на практиці можна виділити: мозковий штурм, евристичний і матричний методи, аналіз витрат, опитування, анкетування тощо. Всіх їх об'єднує одна спільна риса, а саме недолік, який пов'язаний із креативною базою функцій формування інноваційних ідей, які часто слабо структуровані і багато в чому ірраціональні, та не піддаються формалізованому опису й окресленню.

У сфері економіки виділяють три рівні споживчої надійності продукції: офіційна корисність, корисність застосування, корисність придбання, [16, с. 69].

Здається, що корисність інноваційного проекту завжди залежить від надійності завершального наслідку – інноваційних товарів, техніки, організаційних і управлінських засобів. Проте, на наш погляд, корисність інноваційного проектування та фінального результату впровадження програми інноваційного процесу розвитку загалом і, можливо, частково пов'язані. Тобто творити корисне для інноваційного товару завжди є позитивним наслідком інноваційного проекту, адже як зворотне ствердження не є відданим. Результат, який не виражає позитивного ставлення у поточному терміні може спричинити

в майбутньому до привабливих наслідків. Скажімо для прикладу, провалля інноваційного проекту може призвести до нових створень у радикальному напрямі, і вони матимуть велику користь і прибуток. Через те, терміни «корисність інновації» та «корисність інноваційного проекту» не потрібно ототожнювати. По-перше, це відноситься до виконаного товару чи заходу, та визначається його споживчою значущістю. По-друге, організаційний механізм стосується здобуття мети виконання і визначення результату впровадження проекту. Кінцевий може бути належним і позитивним (мета досягнута), негативним (мета не здійснена) або може бути умовно-негативною, тобто мета не досягнута і окремі наслідки матимуть прикладну цінність. [16, с. 70].

На наш світогляд, необхідно розрізняти терміни «корисність проекту» та «результативність проекту». Перше поняття роз'яснюється рівнем виконання фінального результату, друге – шляхом порівняння результату з витраченими на це ресурсами. У цьому випадку фраза «корисний, але не ефективний» буде означати, що в результаті впровадження проекту одержано позитивний наслідок (наприклад, у вигляді готового інноваційного товару), адже розходи на його виробництво підвищують евентуальну вигоду від комерції. Тому, доречність застосування проекту визначається не тільки його корисністю, а й результативністю і продуктивністю.

Розробка інноваційного проекту складається з кількох етапів: постановка мети, науково-технічне аргументування, технічна частина проекту, параметричний аналіз досліджень і виробництва, техніко-економічне обґрунтування промислового підприємства, введення в експлуатацію, супровід з боку адміністрації, маркетингова діяльність і реклама [16, с. 71].

Впровадження інноваційного проекту являє собою виконання сукупності заходів, які спрямовані на здійснення цілей, зазначені в ньому. На такому етапі вагомим є застосування посереднього та грядущого контролю за реалізацією даного проекту, а також вчасне редагування свідчень на зміну положень навколишньої дійсності.

Отже, вищесказане дає нам змогу демонструвати утворення та

впровадження програми процесу інноваційного розвитку як комплексності стадій, ґрунтовних передумов і стимулів (рис. 3.1).

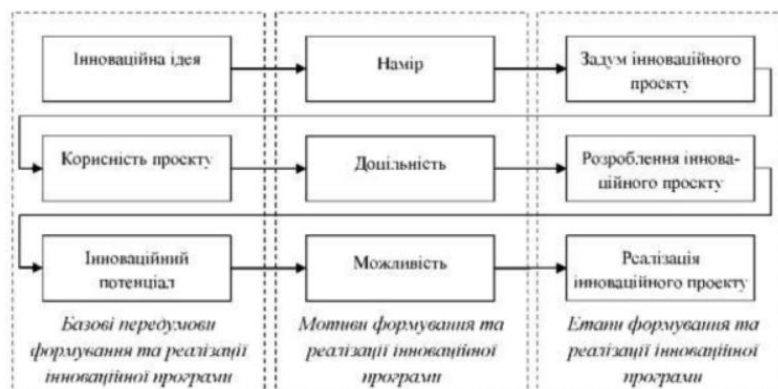

Рис.3.1. Причинно-наслідковий підхід до утворення та впровадження програми інновацій в економічному розвитку [16, с. 71].

Прийняте рішення схиляє індивіда господарської діяльності в особистості керівника до начала здійснення функцій, які пов'язані з утворенням та впровадженням інноваційного проекту. Впроваджується умисел тільки після одержання аргументованих свідчень задля здобуття корисного результату від інноваційних вивчень і розроблень для мінімізації впливу світоглядної позиції при оцінці характерних результатів програми. Задумане несе в собі осмислений оперативний характер (привід – поява інноваційної концепції, здійсненої на втіху бажань багатоманітних категорій споживачів фінального товару) та йому перше породження нової ідеї, після якої здійснюється свідоме сприймання і пошук способів досягнення цілей, пов'язаних із утворенням інноваційного товару.

Наявність умов практичного застосування програми інновацій в економічному розвитку легалізується зазвичай після оцінки ступеня технічного, інформаційного, методичного, організаційного та кадрового видів забезпечення виробництва. На даному етапі виконують сюжет впровадження програми та вводять корекцію попередньо аргументованих цілей і ідей.

Здійснений аналіз і опис дають свідчення що запропонувати застосовувати матрицю для оцінки ступеня готовності виробництва до підготовки та впровадження програми інновацій в економічному розвитку, в якій центральними установками є намір (Н), доречність (Д) та можливість (М)

(Додаток А).

Для проведення оцінки щодо свідомого сприймання наміру керівництва фірми потрібно впроваджувати програму інновацій в економічному розвитку та необхідно здійснювати аналіз ряд критеріїв, які дають можливість зробити логічні заключення про готовність нововведень. До таких критерій відносять:

1) Ціннісний – виявляється об'єднанням трьох чинників: осмислення (управлінський колектив розуміє вагомість і особливість уособлення програми процесу інноваційного розвитку в економіку для виробництва); потреба (подальший саморозвиток і кар'єрні сходи для просування аналізується управлінцем призму інноваційного розвитку фірми); пізнання (усвідомлена цікавість в опануванні новими фактичними знаннями, набуття практики способом впровадження програм інновацій в економічному розвитку);

2) Інформаційний – існування знань предметного простору (етапів утворення програми інновацій в економічному розвитку, підґрунтя техніки для проектування інноваційних систем, приймів і методів стратегічних вивчень функцій виробництва), а також уміння співпрацювати з спеціалізованими масивами даних (законодавчо-нормативні акти з інноваційною сферою, планова й обліково-фінансовий матеріал). Відсутність бажання впроваджувати програми інновацій в економічному розвитку на виробництві може призвести до проказування дефіциту потрібних знань.

3) Творчий – має намір до керівництва робітниками та креативного підходу у вирішенні труднощів, уміння продукувати інноваційні концепції, присутність еквівалентного й вимогливого гадання тощо. Умисел застосовувати інноваційні трансформації у організації властиві в основному для творчих менеджерів;

4) Науковий – ступінь розвитку експериментальних вмінь керівників: існування когнітивних нахилів, володіння теорією і практикою виконання програм інновацій в економічному розвитку, застосування нововведених наукових прийомів для оцінки одержаних результатів за проектами;

5) Професійний – управління колективом до професійних здійснень особистих обов'язків, почуття покладеної відповідальності, наявність

нормальних комунікацій з підпорядкованими. Метою аналізу відзначених критеріїв є розкриття дефіциту наміру застосовувати на виробництві програми інновацій в економічному розвитку через будь-яку навмисну дію проти установки [41, с. 180-182].

Для здійснення оцінки доречності підготовки до реалізації програми інновацій в економічному розвитку країни на виробництві ми даємо пораду щодо проведення аналізів і розбору в п'яти ключових напрямках:

- зовнішнє середовище – оцінка впливу зовнішніх факторів щодо виробництва з метою утвердження дефіциту небезпеки при виконанні програми інновацій в економічному розвитку країни. Взагалі аналіз має відношення до вивчення ринку в засадах дослідження споживчих настроїв покупців задля потреб у запропонованому новому матеріалу, легалізування упущення суттєвих чи припустимих перешкод для комерції нововведень, розкриття суперництва щодо здатності утворювати інноваційні розробки та демонструвати їх на ринку короткий інтервал (зокрема, при оцінці зовнішніх чинників до виробництва проводиться аналіз дефіциту законодавчо-нормативних, культурних, ідеологічних і релігійних обмежень);

- фінансовий результат – визначається можливістю економічної вигоди від виготовлення та впровадження програми інновацій в економічному розвитку стане більшою, аніж витрати, які пов'язані з цими операціями. Розробка програми буде доречною тоді коли дана ймовірність процесу буде високою.

- час – період виконання та комерція інновацій останнім часом знизалась, тому доречність реалізації програми інновацій в економічному розвитку залежить від витраченої години роботи. Підвищення інтервалу даного процесу бере за собою попит притягування допоміжних вкладень, а також посилення загрози наявності на ринку виготовлень відповідних продукцій у компанії, яка пропонує схожі рішення для своєї потреби;

- протиріччя – виконання програми інновацій в економічному розвитку не повинно викреслювати взаємне застосування важливого процесу на виробництві пов'язаним з життям чи брати вступ у конфлікті з первинними цілями функції

або інтересами людей, які можуть вплинути на погодження постанов;

- незламні небезпеки та тривоги. Інноваційна розробка в першу чергу не повинна погрожувати суспільному життю та засмічення навколишньої осередка, приводити до техногенних і екологічних подій з трагічними наслідками, породжувати умови для руйнації допустимого загального порозуміння, створювати допоміжні геополітичні катастрофи [41, с. 186].

Наявність сили для впровадження інноваційних проектів є безумовно обов'язковою угодою щодо інновацій в економічному розвитку виробництва, провіщує присутність певної інноваційної схильності та прогнозуванні завершального позитивного результату. Вона залежить від п'яти опорних умов:

1. Фінансові ресурси – кошти що перебувають у розпорядженні підприємств і призначені для виконання ними певних фінансових зобов'язань і забезпечень потреб для інновацій в економічному розвитку (науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, комерційні нововведення, посилення кваліфікації співробітників). У даному плані вагомим є шлях виробництва до вміння залучити дешеві ресурси щодо забезпечення ідеальної структури затрат на інноваційну операцію;

2. Кадри – аналіз кількісних і якісних означень становищу громадських резервів, які залучені до інноваційної операції на виробництві. Можна підкреслити, що вагомим є оцінка результативності роботи, кваліфікація та професіоналізм робітників на підприємствах.

3. Матеріально-технічна база – аналіз і окреслення технологічних чинників (наявність потрібного оснащення, технічного обладнання, застосування ідейних технік) та продуктивності у реалізації фінансових забезпечень на виробництві;

4. Інформація та комунікація – аналіз і опис результативності функцій лінії зв'язку (контакту), ступеня застосування ІКТ та програмного забезпечення на виробництві, стрімкому переміщенню даних тощо;

5. Маркетинг та логістика – оцінка та наліз резервів щодо створення каналів продажу інноваційної продукції, формування фундаменту клієнтів, зусилля з розвитку матеріалів, реклами, впровадження репутації на виробництві

[41, с. 188].

Отже, для виконання оцінки з вищенаведених компонентів у системі критеріїв «намір-доречність-можливість» українськими та іноземними вченими-дослідниками було зроблено чималу кількість методів, які роблять розбіжні результати й наслідки. На наше світобачення, актуальним і сучасним залишається на місці те питання щодо розробки та практичного застосування методу й прийому для опрацювання інформацій, які одержані в ході результату аналізу факторів, які мають певний вплив на прийняття рішення щодо виконання розробки та впровадження програми інновацій в економічному розвитку. З ціллю оцінки та аналізу.

Отже, можна дійти змістовного висновку, що для оцінки ступеня готовності виробництва до підготовки впровадження програми інновацій в економічному розвитку країни всебічно важливими факторами є мотиви наміру, доречності та можливості. Саме їх якісне аналізування дає запевнити позиціонування підприємства по одній з восьми ймовірних вихідних становищ та вхоплювати вирішення, зважаючи на перспективу чергового розвитку нарахованих стимулів. Беручи до уваги, що кількісні та якісні методи не дають передбаченого результату, матричний підхід дозволить забезпечити переконливе підґрунтя для галізування вимогливих частин простору в процесі підготовки щодо розроблення програми інновацій в економічному розвитку виробництва машинобудівної сфери.

3.2. Розроблення типової програми для забезпечення потреб інновацій в економічному розвитку

Хочемо відмітити, що програма являється організаційною, інформаційною та методичною основою щодо інновацій в економічному розвитку на виробництві. Її план, інтерпретація та етапи застосування залежать від мети розвитку, певної інноваційної схильності та прибавляння переваг, а також умов, які відіграють важливі функції на організації. Комплексність даних ознак і

властивостей утворює механізм виготовлення програми інновацій в економічному розвитку країни, що є ключовим предметом щодо наукового аналізування та прикладного впровадження.

З огляду на процес виконання програми інновацій в економічному розвитку йому притаманні певні особливості, які властиві для інших, є сутність і зміст проводити мову про базову програму, яка використовуватиметься на практиці та матиме такі пріоритети:

- ймовірність співставити результати впровадження етапу проектування із опорними параметрами та свідченнями;
- шанс на впровадження певного етапу програми інновацій в економічному розвитку без прямої ув'язки заздалегідь утвердженою системністю;
- можливість безперервної корекції теоретичної моделі, зважаючи на емпіричні підтвердження зміни сутності вимірів системи для погодження її у гармонії до раціональних умов;
- наявність вирішених рутинних задач за подібністю до інших у епізоду дефіциту суворих розбіжностей і ліміту;
- ймовірність зменшення годин на застосування кожного етапу розробки програми інновацій в економічному розвитку [47, с. 56].

Яскраво виявлений підхід призначений для спрощення процесу розробки програми інновацій в економічному розвитку та уникнення хибності, властивих проектуванню всіх етапів інноваційного процесу розвитку. Окрім цього, застосування характерних рішень продемонстровано в інших сферах: бухгалтерський обрахунок (реалізація типових форм вихідних документів для засвідчення господарських функцій), комерційне право (для типових форм договорів щодо юридичного визначення прав та обов'язків сторін у письмовій формі), шкільна педагогіка (при застосуванні типових задач щодо закріплення прикладної спрямованості навчання й розвитку), криміналістика (при створенні систем для типових варіантів розслідування злочинства) [47, с. 58].

Типова програма містить в собі набір вихідних вимірів, які утворюють механізм розробки, вимагають відповідної оцінки результативності

застосування, а також передбачає заходи для корекції параметрів з ціллю погодження у відповідність до буденних умов середовища діяльності (рис. 3.2).

Рис.3.2. Утворення програми інновацій в економічному розвитку виробництва у застосовування механізмів типової програми [47, с. 58].

Центральною частиною показаної системи є механізм програми інновацій в економічному розвитку, цебто комплексність способів впливу на інноваційний процес розвитку на виробництво щодо здобуття стратегічної цілі функції організації. Успіх позитивного ефекту здійснюється в процесі сукупності взаємодії системотворчих компонентів у п'ятьох моделях:

1. Фактори, що впливають на інноваційний процес розвитку – комплексність факторів зовнішнього та внутрішнього середовища виробництва, які слід брати до уваги при формуванні програми інновацій в економічному розвитку. Визначення напряму та значущості його впливу являється перевагою на всіх етапах розробки та впровадження програми розвитку інновацій.

2. Цілі та задачі процесу інноваційного розвитку, які визначаються для оцінки того, наскільки досягнута програма результатів інновацій в економічному розвитку. Цілі впливають із загальної мети виробництва, а задачі кожної програми можуть бути індивідуальними.

3. Інформаційне забезпечення інновацій в економічному розвитку

складається з інформації, яка є змінною (динаміка кількості, призначення, інші кількісні та якісні означення) та умовною (відносно незмінною протягом певного терміну часу, багатоспоживачою). Кінцеве є перевагою щодо створення типової програмної бази даних.

4. Підстави та засоби для оцінки прогнозування результативності реалізації програми інновацій в економічному розвитку передвіщають уподібнення наслідків впровадження програми на аспектах застосування програмно-цільового підходу («інноваційне програмування») із витраченими резервами з обов'язковим врахуванням можливого ефекту від кожного проекту інновацій, виконаного згідно до програми.

5. Фінансування – визначення об'єму і шляхів притягування потрібних резервів для здобуття мети й задач програми інновацій в економічному розвитку згідно до стратегічних цілей розвитку організацій [48, с. 113].

По змісту та сенсу, стандартні програми застосовуються як енергійна інформаційно-методологічна основа щодо створення поточних проектів інновацій. Відношення між ними організовані за допомогою набору з чотирьох взаємододаткових і зворотних зв'язків:

1) Застосування інформаційного матеріалу. У показові програмі інформація збирається в процесі розробки інноваційних проектів способом пошуку, вибирання та класифікації згідно до бажань конкретної проекції.

2) Розкриття характерних особливостей і суперечностей. Обробка отриманої користувачем інформації для приведення її в стан, придатний для подальшого застосування, і порівняння з новими фактами і цифрами, отриманими з інших джерел.

3) Оцінка результатів за певними параметрами й ознаками. Результати впровадження інноваційного проекту співставляють з неперевершеними значеннями, розрахованими згідно критеріїв, легалізованих програмою інновацій в економічного розвитку.

4) Попередня корекція та відновлення типової програми. Варіація ознаки постійної звістки, масиви якої утворюють програму інновацій економічного

розвитку, що завбачає потрібність у актуалізації свідчень через несучасність, зміну осередка функції, стратегічних переваг виробництва та нагромадження практики [51].

Аналіз соціально-побутових умов передбачає оцінку поточного стану й прогнозів майбутнього розвитку ринку на основі за низки техніко-економічних свідчень, у тому числі: географічне розташування індивіда господарювання, демографічні характеристики території, інформованість громадськості та процеси комунікації, розмір ринку, рівень відновлення послуг і продуктів, стан конкурентного осередка, галузева інформація. Використання стандартних рішення передвіщає застосування результатів аналізу ймовірностей і тривоги у ринковому оточенні виробництва, в якому слід проводити корекцію, беручи до уваги його реальне становище [74, с. 17].

Для оцінки впливу ендогенних факторів на інновацію в економічному розвитку виробництва хочемо запропонувати метод парних зіставлень, який зводиться до систематичного порівняння всіх чинників і виділення з їх суспільної номенклатури тих, що володіють істотним впливом на організацію сфери.

На першому етапі із суспільної комплексності ймовірних чинників, передбачених програмою інновацій в економічному розвитку, на міркування вчених-науковців виводять ті, які є більш важливими та основними для виробництва в нинішній і майбутній період часу. Скажімо, для прикладу, ПрАТ «Городоцький механічний завод» такими чинниками є ускладнення притягування недорогих коштів, які перебувають у керівництві організацій і рекомендовані для застосування ними певних фінансових обов'язків (фактор 1), високий рівень професійної придатності та сукупність здобутих персоналом теоретичних і практичних знань і професійних навиків (фактор 2), низький рівень продуктивності у реалізації оснащення (фактор 3), використання інноваційних ІКТ (фактор 4), відгалуження дистриб'юторської сітки (фактор 5).

На другому етапі відбувається попарне зіставлення всіх чинників і легалізують їхній вплив на інноваційну функцію організації на відрізьку $[0; 1]$ з

кроком 0,05 (однак метод не випускає застосування будь-якого ступеня подрібнення, надмірно ґрунтовний аналіз і опис відсутній сутності через індивідуалізм в оцінюванні основних і важливих критеріїв). Комплексний вплив двох зрівняних чинників має рівнятися – одиниці.

На третьому етапі після одержаних результатів і наслідків оцінки вагомості чинників перетворюють у бали з ціллю запобігання помилкового ствердження результатів аналізу та окреслення через неврівноваженість між свідченнями впливу одного чинника на інший та вклад цієї ж рушійної сили в комплексний вплив на інновацію економічного розвитку виробництва. Даний метод дозволяє полегшити усвідомлення одержаних успіхів заміни згідних чисельних смислів на високоякісні та чіткі параметри: «не вагомий», «вагомість нижче середньої», «середня вагомість», «вагомість вище середньої», «вагомий».

На четвертому етапі проводять сукупність взаємопов'язаних елементів і процесів обопільного впливу на чинники, виділені в межі програми інновацій в економічному розвитку країни.

На п'ятому етапі спеціаліст, який займається аналізом даних робить узагальнюючі висновки щодо результатів вивчення досліджень, і бере рішення, залежно від осередка, одержаних даних і властивостей конкретного чинника. У багатьох ситуаціях вдосталь є відомості й повідомлення щодо помітної чи непомітної вагомості фактору для інновацій в економічному розвитку організації, а також його стимулюючого чи нестимулюючого ефекту.

У черговому працівник організації (менеджер) зобов'язаний прийняти рішення щодо кожної конкретної варіації. При найбільш вигідному різновиду тобто, коли вагомими чинниками підтверджено засоби активізації процесів, важливою задачею менеджменту виробництва є забезпечення постійних умов щодо підвищення успіху від їхнього впливу. Для ПрАТ «Городоцький механічний завод» такими чинниками є впровадження інноваційних ІКТ. Перевагою для управління організацією відповідно чинників стимуляторів, важливість яких налагоджена як нечисленна, є допомога їх позитивного ефекту за мінімальним притягування резервів. Особисто, в результаті аналізу й опису

ПрАТ «Городоцький механічний завод» утверджено високий ступінь динамічної комбінації знань, умінь, навичок, мислення, поглядів і майстерності його співробітників. Проте, індивід господарювання спрямований на виконання нового показника, що не характеризує ступінь наукової забезпеченості продуктів, масове виготовлення та впровадження на ринок якої не зобов'язуватиме притягування робітників високого професіоналізму [54, с. 284].

Отже, реалізація механізму програми інновацій в економічному розвитку забезпечить рішення таких вагомих задач на ділянці інформаційного гарантування інновацій у організації:

- зведення до мінімуму витрат часу і резервів на шукання та окреслення відомостей, що забезпечують багатократність застосування збірки умовних і стабільних даних, а також реалізація відокремлених шаблонних критеріїв для пошуку сучасних;

- посилення доцільності матеріалів шляхом застосування придбаного навичку й практики, насолода від відчуттів необхідності про відомості людини, яка користується послугами обчислювальної техніки для одержання інформації на реалізацію інноваційного розвитку у минулих роках;

- поширення відомостей засад через збір матеріалів у прилеглих областях, дійового відновлення (з'ясування та впровадження корекції) суттєвих даних, зважаючи з перспективних шляхів інновацій в економічному розвитку та трансформація стратегічних орієнтирів організацій;

- посилення результативності організаційних і функціональних взаємовідношень на виробництві шляхом відбирання ймовірності застосування інноваційних і активних співробітників шаблонних функцій, пов'язаних із розвідкою, нагромадження та первинна обробка умовних і стабільних відомостей щодо інноваційного розвитку в економіці;

- активізування ступеня організаційної та технічної охорони даних щодо забезпечення їх обґрунтованості, секретності та досяжності.

3.3. Оцінювання ефективності програми інноваційного розвитку на основі програмно-цільового підходу

Забезпечити інноваційний процес розвитку організації неможливо без результативного здійснення комплексу заходів, які спрямовані на утворення та реалізацію задач, розкритих програмою інновацій в економічному розвитку країни. Проте аналіз продуктивності даних програм у багатьох випадках утруднений через потрібність у розробці параметрів, механізмів і рекомендацій щодо їх оцінки. Стандартних методів не існує складність кількісної оцінки та динаміки факторів, що впливають на результативність, а також через суперечливий характер їх економічного змісту.

Основними задачами для визначення економічних ефектів програми інновацій в економічному розвитку є:

- обрання труднощів і проблем, що становлять підґрунтя програми інноваційного процесу розвитку;
- проведення техніко-економічного аргументування програми для інтеграції праць у технічні плани організацій-учасниць;
- порівняння, вибір та розставлення пріоритетів рішення проблем;
- розкриття оптимальних значень технічних і економічних свідчень щодо завершального наслідку;
- вирішення питань підвищення, гальмування або призупинення праць, які пов'язані з застосуванням програми інновацій, у разі одержання допоміжних відомостей та трансформацій ефектоформуєчих критеріїв у результаті планомірних наукових вивчень і досліджень;
- оцінювання функції партнерів програми з ціллю заохочення робіт.

Визначимо три можливі варіації оцінки евентуальної результативності програми інновацій в економічному розвитку на базі співвідношення продуктивності самої програми до ефективності інноваційних проектів, які містяться в неї:

1. Результативність корпоративної програми інновацій в економічному

розвитку країни безпосередньо залежить від продуктивності проектів, які її утворюють. Однак, основні показники для кожного елемента можуть бути досить індивідуальними через різноманітність задач, на які вони спрямовані. Ця адитивна модель передвіщає лише абсолютну результативність програми, в якій успішно впроваджуються всі без винятку проекти.

2. Прямої залежності між продуктивністю інноваційних проектів немає, які належать до програми інновацій в економічному розвитку, та заключною результативністю. Даний підхід ґрунтується на пріоритеті організаційного функціонування програми інновацій в економічному розвитку. У такій ситуації типова програма являється оболонкою інструментів операції виробництва на аспектах інновацій.

3. Продуктивність інноваційних проектів є одним із багатьох параметрів оцінки результативності програм інновацій в економічному розвитку країни. Дана варіація є комбінацією перших двох і забезпечує багатокритеріальну оцінку, де кожна критерія проводить аналіз згідно рівня здобуття найкращого результату та порівнюється з використовуваними на нього резервами (беручи до уваги час). В результаті є вироблення передусім поставлених проектом задач, які складають мету плану інновацій в економічному розвитку [53, с. 120].

Вплив інноваційного функціонування на завершальний результат поділяється на такі категорії:

- науково-технічний – віддзеркалюється у трансформації технічних і експлуатаційних споживчих ознак;
- економічний – ціннісне виявлення всіх різновидів результатів і затрат, спричинений впровадженням інноваційного процесу розвитку;
- резервний – демонструється у ефекті інновацій в економічному розвитку на об'єм підприємства та утилізацію конкретного різновиду запасу;
- соціальний – громадські результати застосування інноваційного розвитку;
- екологічний – вплив матеріалів інноваційного функціонування на навколишню дійсність. [50, с.60].

Як відмічають доктор технічних наук Біліченко В. В. та професор Романюк С. О. «вагомими параметрами оцінки результативності програмно-цільового управління на виробництві має бути не кількість проданих чи експортованих послуг, а здобуття завершальної мети» [6, с.64]. Однак, узгоджуючись з другою частиною трактування, зазначимо, що підсумковим результатом може бути прогнозоване збільшення продажів. Тобто, на наше міркування, ці параметри не є взаємовикресленими для оцінки результативності інновацій в економічному розвитку. [6, с.64].

Використання програмно-цільового підходу є корисним при оцінці результативності програми інновацій в економічному розвитку виробництва, через те організовує методологічну базу для прийняття завершального результату за провідні параметри оцінки успішності інноваційного функціонування.

При проектуванні інноваційного процесу розвитку з застосуванням програмно-цільового підходу план віддзеркалює три суттєві компоненти:

1) Список задач для рішення окремих наукових і технічних труднощів у вигляді об'єднаних програм інновацій в економічному розвитку.

2) Цільові свідчення, що показують завершальні наслідки інноваційного функціонування індивідів господарювання – посилення технічного та економічного рівня організації, в тому числі формування і розвиток нових виробництв, техніки, технології, товарів, послуг.

3) Резерви, які потрібні для впровадження подальших програм. [13, с. 4].

Практично програмно-цільовий підхід проектування зводиться до обрання пріоритетних мотивів економічного, соціального, наукового та технічного розвитку, виготовленні взаємозалежних заходів щодо здобуття в потрібні періоди з абсолютною результативністю при певному забезпеченню резервами. [73, с. 130].

Ми стверджуємо, що продуктивність застосування програми інновацій в економічному розвитку описується трьома вагомими факторами:

1. Систематизація свідчень, що окреслюють результативність програми

інновацій щодо мети програми, на успішність яких вона цілеспрямована.

2. Зменшення розходу часу на проектування;
3. Скорочення допоміжних резервів, які застосовуються щодо здобуття свідчень продуктивності.

Зіставлення даних показників і ймовірних ситуацій, які описують здобуття програмою інновацій в економічному розвитку запланованої мети, дозволяє їх графічно роз'яснити. (рис. 3.3).

Рис. 3.3. Позичонування ймовірних ситуацій відповідності значень критеріїв оцінки результативності програми інновацій в економічному розвитку встановленим параметрам

Щодо здобуття легалізованої мети параметр свідчення мусить збігатися запланованим показникам (перебуває у ясно вирішеній сфері значень). Проте, під функцією факторів внутрішнього та зовнішнього характеру критерії свідчення можуть мінятися, що в наслідку може призвести до аномалії від завершальної мети в той чи інший бік (утворення вимогливого випадку). Як результат, це спричинює до створення таких подібних ситуацій:

Ситуація 1. Мета здобута без притягування допоміжних резервів та у намічені періоди часу. Ефективна варіація, при якій істинне свідчення відповідає запланованому.

Ситуація 2. Мета здобута у легалізовані періоди із заохоченням допоміжних резервів. Прийнятна варіація, при якій в процесі застосування програми інновацій в економічному розвитку з'явилась ймовірність корекції критеріїв щодо здобуття запланованого результату або зменшення затрат від

недодержання встановлених задач.

Сценарій 3. Мета здобута без заохочення допоміжних резервів, але не було додержано терміну. Ця варіація дійсна лише за умови дефіциту додаткових затрат через підвищення часу на впровадження програми інновацій в економічному розвитку.

Ситуація 4. Мета здобута з заохоченням допоміжних резервів та недотриманням термінів. Проблемна ситуація, в якій кінцевий результат погіршується через недоліки в розробці програми, непрофесійного дійового керування або різкої зміни зовнішніх обставин.

Ситуація 5. Мета не здобута. Вимоглива варіація, яка наказує капітального перегляду програм інновацій в економічному розвитку, розшуку способів зменшення затрат від нерезультативної мобілізації резервів, що може призвести до зниження суспільної фінансової ситуації на виробництві.

У більшості випадків здобути абсолютного значення оцінки результативності програми інновацій в економічному розвитку не можливо, тому вагомим є чітке встановлення міри значень для кожного свідчення, у разі здобуття яких реалізація інноваційного проекту вважатиметься успішною і вдалою. Для цього створюється оптимальний діапазон шляхом вибору найкращого значення з діапазону можливих значень, які складають генеральну сукупність. Є три основні способи зробити це:

- теоретичний – якщо досліджуваний критерій можна окреслити математично за допомогою теоретичних законів, то застосовується параметр;
- змістовний – коли загальновідомі змістовні ознаки параметрів, задовільний діапазон формується на основі здорового сенсу;
- емпіричний – утворення сфери оптимальних значень індикатора базується на попередньому досвіді способом відстеження за рухом на конкретний термін часу.

Отже, на виробництві необхідно застосовувати типові методики для розрахунку соціально-економічного впливу впровадження інноваційного розвитку. Це забезпечить порівнянність наслідків за часом та окремими

проектами. Для трансформації даної методології зобов'язані бути основні причини (наприклад, раніше невизнані результати розвитку корпоративних інновацій), але не виключені деякі незначні корективи.

Висновки до розділу 3

Декретовано, що атрибути операційного циклу програми інновацій в економічному розвитку на ступені виробництва визначаються такі етапи (проекування, розробка, впровадження), які розкриваються мотивацією (наміри, засоби, можливості) і мають основні передумови (інновацій концепція, корисність, інноваційна схильність). Дана концепція є підґрунтям інноваційного процесу розвитку та формує положення щодо подальшого осмислення та розшуку шляхів здобуття цілей функціонування, які конкретизуються, накопичують ознак, пов'язуються з особистою практикою відповідальних членів у вигляді плану.

Висунуто застосовувати матрицю для оцінки старанності фірми зготувати та впровадити програму інновацій в економічному розвитку, де центральними критеріями являються мотивація наміру, доречності та можливості. Прагнення залежить від певного місця кокетного бізнесу в трифакторній системі «намір-доречність-можливість» і коливається найбільшою мірою - компанія повністю готова до розробки та впровадження програми інновацій в економічному розвитку країни та має всі потрібні інструменти для цього, до мінімальної – компанія не готова до розробки та впровадження програми інновацій в економічному розвитку.

Виділено параметри оцінки наміру організації впроваджувати програму інновацій в економічному розвитку країни (цінність, відомості, творчість, наука, професіоналізм), аналіз сфер підготовки програми інновацій та доречності її застосування (зовнішнє середовище, фінансові результати, терміни, невідповідність, непереборні загрози та ризики) та інноваційні фактори, від яких залежить ймовірність інноваційного процесу розвитку на виробництві (кошти,

що перебувають у розпорядженні організацій і рекомендовані для здійснення ними певних фінансових обов'язків, певна сукупність постійних працівників установ, матеріально-технічне забезпечення, відомості та загальна концепція передачі інформації, маркетинг). Впровадженню методологічну основу високоякісної оцінки груп параметрів старанності до підготовки та впровадження програми інновацій в економічному розвитку щодо реальних потреб машинобудівних виробництв області. Враховуючи оціночну надійність аналізу, надається матриця намірів дослідження, доречності та рівнів можливості. Продемонстровані пріоритети розробки та застосування стандартних процедур програми інновацій: результати впровадження етапів проектування можна порівняти з основними критеріями та свідченнями. Висунуто механізм реалізації типових вирішень при розробці програми іновацій в економічному розвитку організації, який містить в собі комплект вихідних критеріїв, які утворюють інструменти розробки, наказують належної оцінки результативності впровадження та передвіщають заходи задля корекції критеріїв до узгодження їх з поточних операцій.

Для оцінки впливу факторів зовнішнього середовища на процес інноваційного розвитку було застосовано метод парних порівнянь. Його дієвість будувалася на п'ять етапах. Місія програми структурована за етапами формування та впровадження інноваційної схильності (утворення, підтримка, збільшення, застосування) та структурними елементами (фінанси, кадри, матеріально-технічне забезпечення, інформаційно- комунікаційне забезпечення, маркетинг). Легалізовано, що застосування стандартних процедур програми інновацій спричинює до ймовірності модифікації інформаційних процесів на етапах пошуку відомостей, збору та первинного структурування, зберігання, обробки, передачі, реалізації та охорони для забезпечення міри відповідності отриманого результату бажаному, адресності, агрегації, безпеки та повторного застосування. Результативність програмно-цільового підходу, який виявився найбільш корисним для оцінки продуктивності програми інновацій в економічному розвитку фірми, застосовує три основні умови: свідчення, які

окреслюють оптимальність і ефективність програми інновацій та засновані на меті, які вона прагне здобути; час, який розтрачений понад проектованого щодо впровадження програми інновацій; допоміжні резерви, які застосовуються для оптимізації показників ефективності програми.

ВИСНОВКИ ТЕ РЕКОМЕНДАЦІЇ

У кваліфікаційній роботі виконано теоретичне узагальнення й запропоноване нове вирішення науково-прикладної проблеми, пов'язаної з розробленням програми інновацій в економічному розвитку нашої країни. За результатами проведення дослідження зроблено нами такі змістовні й обґрунтовані висновки:

1. Дослідження виявило, що інноваційне функціонування віддільне від економічних складових і основною базою конкретних пріоритетів виробництва. Враховуючи жорстку конкуренцію між підприємствами машинобудівної промисловості, проведені дослідження інноваційних розробок є цілком реальним у контексті роботи.

2. Аналіз терміну «інноваційний розвиток» продемонстрував, що відображено багато різних тлумачень щодо даного поняття, але всі вони мають спільну рису розкриття економічної природи інноваційної діяльності виробництва та інноваційного процесу розвитку.

3. Під організаційним і економічним забезпеченням інноваційного процесу розвитку слід осмислювати низку заходів і умов, створених для допомоги та підтримки інновацій в економічному розвитку виробництв. Поняття «організаційно-фінансове забезпечення» є комплексним і включає в себе ряд критеріїв, за якими можна оцінити інноваційний розвиток компанії.

4. Обговорено та розібрано сутність термінів «програма інноваційного розвитку виробництва», «інноваційний процес розвитку», «інноваційний проект». Висунуто систематизацію програму інновацій в економічному розвитку на виробництві в нашій країні за наступними показниками: за характером впроваджених інноваційних процесів; за тенденцією застосування; за цільовим напрямком; за новизною нововведень; за індивідуальним розробленням та за етапами інноваційного процесу розвитку.

5. Аналіз і опис свідчень інноваційної діяльності українських промислових виробництв показує, що хоча Україна значною мірою сформувалася за

радянських часів і має високу наукову схильність, кризи в нашій країні в період 90-их р., згодом 2008- 2009 рр. та 2014-2015 рр. спричинили до позбавлення попиту на науковий матеріал продуктів на ринку, що інтерпретується зниженням суспільного ступеня вкладень.

6. Охарактеризовано законодавче та організаційне забезпечення українського економічного інноваційного середовища, в якому інноваційна технологічна система застосовується прямі та непрямі інструменти економічного керування. Зроблено аналіз і опис центральних і визначних елементів нормативно-правових актів, які розкривають аспекти інноваційної діяльності, розвиток вітчизняної науки і техніки, встановлено, що недосконалість національної системи управління інноваційною діяльністю України на законодавчому рівні призводить до незлагодженості у системі його організаційних і інституціональних забезпечень.

7. Обговорено інноваційні ймовірності трансформацій в українській економіці з погляду тих сфер економіки, які мають схильність до формування товарів вищих технічних порядків: машинобудування, галузі інформаційних технологій, сільського господарства та альтернативної енергетики. Даний підхід передвіщає пріоритетність державного регулювання інноваційними трансформаціями у різних галузях народногосподарського комплексу на основі їх технологічної складності.

8. Поліпшено метод оцінки готовності виробництва до впровадження програми інновацій в економічному розвитку країни з позиції кінцевого за параметрами наміру (цінність, відомість, творчість, наука, професіоналізм), доречності (на засадах аналізу зовнішнього осередка, фінансового результату, часу, протиріч, непереборних загроз і ризиків) та можливості (наявність коштів, які перебувають у розпорядженні виробництв, сукупність постійних робітників установ, матеріально-технічного забезпечення, відомостей та концепції передачі інформації, маркетингового забезпечення) її впровадження, що дає можливість керівникам створювати ключові ланки підприємств при підготовці програми інновацій в економічному розвитку машинобудування. Прагнення залежить від

позиції конкретної компанії в трифакторній системі «намір-доречність-можливість» і видозмінюється від максимальної – виробництво повністю готове до розробки та впровадження програми інновацій з усіма необхідними засобами для цього, до мінімум – компанія не готова до розробки та застосування програми інновацій в економічному розвитку.

9. Впроваджено та застосовано методику якісної оцінки формування програми інновацій в економічному розвитку та нормативу готовності до реалізації для реальних потреб машинобудівних підприємств області. Враховуючи оціночну надійність аналізу, надається матриця намірів дослідження, доречності та рівнів можливості. Старанність визначається стандартним положенням у квадранті кожної матриці, близькістю значень індикатора та відсутністю зміщення переваг в той чи інший бік.

10. Покращено процес розробки програми інновацій в економічному розвитку виробництва для здобуття корисного впливу в процесі комплексної взаємодії елементів: цілі та задач інноваційного процесу розвитку, чинників, що впливають на інноваційну діяльність, його відомості, параметри та засоби оцінки корисності реалізації програми інновацій, а також заохочення ресурсів фінансування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамешин А. Е. Інноваційний менеджмент : підручник. Москва: ВітаПрес, 2001, 448 с.
2. Андрійчук Ю. А. Проблеми державного регулювання інноваційної діяльності в Україні. Львів: Вісник Національного університету «Львівська політехніка», 2013, №776. С. 340-347.
3. Андрушкевич З. М. Перспективний аналіз умов інноваційного розвитку машинобудівних підприємств України. Львів: Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2010, №683 «Проблеми економіки та управління». С. 9-13.
4. Атаманова Ю. Є. До проблеми комплексного правового забезпечення державного регулювання інноваційних процесів в Україні. Київ: Українське комерційне право, 2005, № 6. С. 37–50.
5. Биба В. В. Розвиток альтернативних джерел енергії як інструмент забезпечення енергетичної безпеки України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sworld.com.ua/konfer30/501.pdf>.
6. Біліченко В. В. Цільова комплексна програма управління інноваційним розвитком автотранспортних підприємств. Київ: Наукові нотатки, 2010, Вип. 28. С. 61-64.
7. Біловодська О. А. Організаційно-економічні основи управління вибором напрямків інноваційного розвитку промислових підприємств. Суми: Кандидат наук. Сумський державний університет, 2004. 368 с.
8. Бойко О. Б. Стан нормативно-правового забезпечення інноваційної діяльності в Україні та його адаптація до Європейського законодавства Київ: Наука, 2014. 450 с.
9. Братута О. Г. Дослідження поняття явища «стратегічний альянс» як видової форми об'єднання підприємств [Електронний ресурс] Київ: Бізнеснавігатор, 2018, Вип. 5. С. 70-76. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2018_5_16

10. Брик Г. О. Інноваційні процеси в сільському господарстві [Електронний ресурс] Серія : Економіка АПК, 2017, № 24(1). С. 17-20. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnau_econ_2017_24\(1\)__6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnau_econ_2017_24(1)__6)
11. Булкін І. О. До питання про необхідність впровадження стратегічного планування наукової та науково-технічної діяльності в Україні. Київ: Наука та наукознавство, 2013, №1. С. 57-73.
12. Бурмака Т. М. Оцінка рівня розвитку підприємства. Харків: ХДТУБА, 2004. С. 263-268.
13. Бутенко А. А. Програмно-цільове планування як механізм розв'язання проблем інноваційного розвитку економіки. Київ: Економіст, 2011, вип. 12, С. 4-8.
14. Василичев Д. В. Формування процесу генерування ідей інноваційно-активним персоналом підприємства. Київ: Наука, 2014. С. 214-218.
15. Височан О. С. Наукові підходи до визначення понять «інновації» та «інноваційна діяльність» у сільському господарстві. Хмельницький: Вісник Хмельницького національного університету, 2011, № 2. С. 101-104.
16. Волостников И. Ю. Основные этапы инновационного процесса. Известия Российского государственного педагогического университета им. Москва: НАУКА, 2009, С. 68-73.
17. Глазьев С. Ю. Экономическая теория технологического развития. Москва: Наука, 1990. 232 с.
18. Гринько Т. В. Формування інноваційної інфраструктури України як основа активізації інноваційної діяльності підприємств. Львів: Вісн. Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2008, №628. С. 438-442.
19. Данілов О. Д. Венчурне фінансування інноваційної діяльності в Україні: проблеми та перспективи. Київ: Бізнес-Інформ., 2014, № 9. С. 92-97.
20. Диба О. М. Інноваційний проект: теорія та проблеми фінансового забезпечення. Київ: Наука, 2012. С. 49-63.
21. Дикань В. В. Державне регулювання розвитку машинобудування України Київ: Наука, 2013, №42. С. 213-217.

22. Єрмошенко М. М. Менеджмент. Київ: Національна академія управління, 2006. 247 с.
23. Єрохін С. М. Технологічні уклади, динаміка цивілізаційних структур та економічна перспектива України. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://soskin.info/ea.php?pokazold=20060102&n=1-2&y>
24. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник. 3-тє вид., доп. і перероб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. 345 с.
25. Заїка С. О. Система управління якістю інноваційного проекту. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. Харків: Економічні науки, 2016, Вип. 171, С. 113-123.
26. Закон України «Про авторське право і суміжні права» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, №13, ст. 64.
27. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, №45, ст. 434.
28. Закон України «Про державно-приватне партнерство» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, №40, ст. 524.
29. Закон України «Про наукові парки» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2009, №51, ст. 757.
30. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, №9, ст. 56.
31. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» // ВВР, 2003, №13.
32. Захарченко В. І. Інноваційний менеджмент. Теорія і практика в умовах трансформації економіки : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 446 с.
33. Інноваційний менеджмент [Електронний ресурс] : навч. посіб. Електрон. текстові дані. Київ : КНЕУ, 2013, 667 с.
34. Інноваційні трансформації аграрного сектора економіки :

монографія. Київ, 2012. 496 с.

35. Інтелектуальний капітал підприємств АПК в регіональній інноваційній системі : Монографія / За ред. д.е.н. Г.В.ІЖаворонкової. Умань : Видавець «Сочінський», 2012. 550 с.

36. Іщенко Д. В. Інноваційний розвиток енергетичного комплексу України. Актуальні проблеми економічного і соціального розвитку регіону: збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції. Красноармійськ: КП ДонНТУ, 2011. С. 234-236.

37. Калетнік Г. А. Виробництво біопалива. Асоціація «Укрбіоенерго». [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.kaletnik.com.ua/publikacii_intervu_komentari.htm?n_id=41.

38. Карпенко А. В. Рівень фінансування інноваційної діяльності в Україні. Київ: Наука, 2013, Вип. 54. С. 72-78.

39. Касьяненко В. О. Зарубіжний досвід управління інноваційним потенціалом економіки та можливості його використання в Україні Київ: Наука, 2011, №4. С. 200-204.

40. Коваленко О. В. Проблемні аспекти становлення інноваційної системи України в контексті теорії технологічного розвитку. Київ: Наука, 2015, № 3. 35 с.

41. Козлова Ю.А., Разработка подходов к формированию инновационной программы предприятия. Санкт-Петербург: Кандидат наук. Государственное образовательное учреждение высшего профессионального образования «Санкт-Петербургский государственный университет аэрокосмического приборостроения», 2006. 246 с.

42. Коломойцев В. Е. Універсальний словник економічних термінів: інвестування, конкуренція, менеджмент, маркетинг, підприємництво. Київ: «Молодь», 2000. 384 с.

43. Конституція України. Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

44. Концепція науково-технічного та інноваційного розвитку України// Голос України, 1999, 3 серпня.
45. Королев, В. А. Основы системно-процессной теории устройства и жизнедеятельности организаций. Москва: Менеджмент и менеджер, 2007, № 11. С.14-25.
46. Коростышевская Е. М. Научно-производственная интеграция: политикоэкономическое исследование : дис. д-ра экон. наук. СПб: Наука, 1999. 310 с.
47. Левицька С. О. Програми інноваційного розвитку як ефективний метод підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Київ: «Економіка», 2015, Вип. 1 (69), С. 54-63.
48. Маленков Ю. А. Стратегический менеджмент: учебник. Москва: Проспект, 2011. 224 с.
49. Мартинов А. Ю. Енциклопедія історії України. Київ: Наукова думка, 2005. 672 с.
50. Масленников Є. І. Теоретичні аспекти системи внутрішньогосподарського контролю інноваційної діяльності промислового підприємства. Київ: Економіка: реалії часу, 2015. С. 198-202.
51. Маслова В. О. Основні підходи до розробки маркетингової стратегії підприємства [Електронний ресурс]. Київ: Вісник економіки транспорту і промисловості, 2018, № 64. С. 277-283. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2018_64_40
52. Медынский В. Г. Инновационное предпринимательство: учебное пособие. Москва : ИНФРА-М, 1997. 240 с.
53. Менеджмент виробництва та операцій: навчальний посібник / Укл.: П. І. Белінський, І. Ф. Комарницький. Чернівці : Рута, 2004. 220 с.
54. Михайловська О. В. Операційний менеджмент: навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Київ : Кондор, 2008. 550 с.
55. Носенко Ю. К. Біогаз – реальна альтернатива природному газу?

Київ: Агробізнес сьогодні, 2015, №14 (309). [Електронний ресурс].
Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua/ideii-i-trendy/3701-biogaz-realna-alternatyva-pryrodnomu-gazu.html>

56. Олейников А. А. Венчурные фонды в Украине: внутрикорпоративная оптимизация или высокотехнологический прорыв? [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.inventure.com.ua/analytycs/formula>

57. Організаційно-економічний механізм управління інноваційноінвестиційною спроможністю підприємства. Полозова Т.В. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017, 126 с.

58. Островерхова Г. В. Сутність і структура організаційного забезпечення інноваційної діяльності: зб. наук. пр. темат. вип. Харків : НТУ «ХП», 2012, № 6. С. 59-67.

59. Палагнюк Ю. В. Поняття «Європейська інтеграція» в державному управлінні. Київ: Наука, 2011, №2(5). С. 110-115.

60. Паризький І.В. Державне управління інноваційно-технологічним розвитком економіки України: [моногр.]. Київ: Національна академія управління, 2017. 344 с.

61. Пригожин А. И. Нововведения: стимулы и препятствия (социальные проблемы инноватики). Москва: Политиздат, 1989. 245 с.

62. Притуляк Н. М. Венчурне фінансування інноваційної діяльності (теоретичний аспект). Київ: Наука, 2013, №8. С. 9-13.

63. Проект «Стратегія розвитку високотехнологічних галузей до 2025 року» / Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=c3081991-45fb-47dfabc659822e854a99&title=ProektstrategiiRozvitkuVisokotekhnologichnikhGaluzeiDo2025-Roku>

64. Райзберг Б. А. Сучасний економічний словник. Москва: ИНФРА-М, 1997. 479 с.

65. Ревенко Д. С. Моделювання контролю якості реалізації інноваційного проекту. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. Харків: Технічні науки, 2011, Вип. 117, С. 81-82.
66. Санто Б. А. Инновация как средство экономического развития. Москва: НАУКА, 1990. 312с.
67. Сироткина, Н. В. Индикативное управление промышленными предприятиями в инновационной среде: теория, методология, практика: дис. д. эконом. наук. Воронеж: НАУКА, 2008. 342 с.
68. Словник-довідник для підготовки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Філософія» / уклад. Н. В. Козирєва. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 69 с.
69. Соколова Л. В. Організаційно-економічне забезпечення адаптації підприємств до невизначеності бізнес-середовища: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук : спец. 08.06.01 "Економіка, організація і управління підприємствами" / Л. В. Соколова. Донецьк, 2006. 34 с.
70. Статистичний бюлетень «Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах України» / Державна служба статистики України. Київ: Наука, 2021. 28 с.
71. Твисс Б. А. Управление научно-техническими нововведениями. Москва: НАУКА, 1989. 304с.
72. Тимощук М. Р. Індикативне планування як основа збалансованого соціально-економічного розвитку. Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України, 2014, Вип. 24.5, С. 302-308.
73. Титова О. В. Комплексная оценка эффективности инновационного проекта. Вестник СГУГиТ. Экономика и управление народным хозяйством. Москва: НАУКА, 2015, Вып. 3(31). С. 129-136.
74. Ткаченко К. О. Інноваційні методи управління підприємством з огляду на оцінку ефективності. Шляхи вдосконалення системи управління ресурсами на підприємстві. Дніпро: Наукова праця, 2014. С. 17-18.

75. Украинский рынок ИТ в 2014 году сократился на 25 % [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.unian.ua/science/908606-ukrajinskiy-rinok-it-u-2014-rotsi-skorotitsya-na-25.html>
76. Управління інноваційними процесами в регіонах / [М.А. Козоріз, Т.С. Смовженко, А.Я. Кузнецова та ін.] ; М.А. Козоріз (наук. ред.). Львів: ЛБІ НБУ, 2006. 263 с.
77. Фатхутдинов Р. А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление. Москва: ИНФРА М, 2000. 312 с.
78. Харківська А. А. Критерії оцінювання якості програми інноваційного розвитку ВНЗ. Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Ніжин: Серія: Психолого-педагогічні науки, 2013. С. 79-83.
79. Цивільний Кодекс України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
80. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития. Москва: Прогресс, 1982. 379 с.
81. Ambramson M. and Littman, D. Eds. Innovation. New York: Political Science, 2002.

Матриця для оцінки ступеня готовності виробництва до утворення та впровадження програми інновацій в економічному розвитку (сюжетна лінія, підґрунтям якого є мотиви наміру, доречності та можливості)

Мотиви		Намір усвідомлено?			
		Так		Ні	
		Доцільність доведено?			
		Так	Ні	Так	Ні
Можливість забезпечено?	Так	Вихідна ситуація 1 «Н+Д+М+». Виробництво готове до розробки та впровадження програми інновацій в економічному розвитку.	Вихідна ситуація 3 «Н+Д-М+». Виробництво готове до розробки та впровадження програми інновацій в економічному розвитку, однак існують суттєві загрози того, що завершальний результат буде негативним.	Вихідна ситуація 5 «Н-Д+М+». Стратегія розвитку виробництва не передвіщає інноваційного розроблення, але всі різновиди забезпечення для цього присутні.	Вихідна ситуація 7 «Н-Д-М+». У керівництві виробництвом відсутнє поняття вагомості та корисності розвитку інноваційного функціонування.
	Ні	Вихідна ситуація 2 «Н+Д+М-». Виробництво готове до розробки та впровадження програми інновацій в економічному розвитку за умови заохочення потрібних резервів (фінансових, матеріальних, трудових).	Вихідна ситуація 4 «Н+Д-М-». На виробництві наявні вимогливі проблеми на всьому етапі інноваційного циклу, починаючи від генерування концепцій і завершуючи впровадженням програми інновацій в економічному розвитку.	Вихідна ситуація 6 «Н-Д+М-». Відсутність належної уваги розробки та застосування програми інновацій в економічному розвитку зумовлена об'єктивними причинами (виробництво знаходиться на стадії банкрутства, доступ до зовнішніх резервів ускладнений різноманітними обмеженнями тощо).	Вихідна ситуація 8 «Н-Д-М-». Виробництво не готове до розробки та застосування програми інновацій в економічному розвитку.

АНОТАЦІЯ

Кучерук О.Д. «Роль та місце інновацій в економічному розвитку країни». – Кваліфікаційна робота подана для присвоєння другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування». – К.: Національна академія управління, 2022.

Кваліфікаційна робота містить формування теоретичних, методологічних та прикладних основ інновацій в економічному розвитку країни щодо покращення продуктивності та ефективності їх зусиль. Основну увагу у кваліфікаційній роботі приділено визначенню ролі та місця інновацій в економічному розвитку країни, що має на меті розроблення типової програми для забезпечення потреб інновацій в економічному розвитку.

Розкрито теоретичні засади вивчення інновацій в економічному розвитку країн, а саме: визначено економічну сутність інноваційного розвитку країни; проведено аналізування інноваційної діяльності економічного розвитку в Україні.

Здійснено дослідження інституціональних аспектів інноваційної системи економіки України, зокрема: здійснено огляд організаційно-правових складових державного регулювання інноваційними змінами в економіці; дано оцінку галузевих елементів державного регулювання інноваційними змінами в економіці; вивчено фінансово-економічні складові державного регулювання інноваційними змінами в економіці.

Запропоновано формування програми інновацій в економічному розвитку країни, на основі оцінювання готовності інновацій в економіці до формування та реалізації програми, що дало змогу розробити типову програму для забезпечення потреб інновацій в економічному розвитку та провести оцінювання ефективності програми інновацій в економічному розвитку країни на основі програмно-цільового підходу.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, економічний розвиток.

ANNOTATION

Kucheruk O. "The role and place of innovation in the economic development of the country" - Qualification work was submitted for the second (master's) level of higher education in the specialty 072 "Finance, Banking and Insurance", educational program "Finance, Banking and Insurance". - Kyiv: National Academy of Management, 2022.

Qualification work includes the formation of theoretical, methodological and applied foundations of innovation in the economic development of the country to improve productivity and efficiency of their efforts. The main attention in the qualification work is paid to the definition of the role and place of innovations in the economic development of the country, which aims to develop a model program to meet the needs of innovation in economic development.

Theoretical bases of studying of innovations in economic development of the countries are opened, namely: the economic essence of innovative development of the country is defined; the analysis of innovative activity of economic development in Ukraine is carried out.

A study of the institutional aspects of the innovation system of the economy of Ukraine, in particular: a review of organizational and legal components of state regulation of innovative changes in the economy; the estimation of branch elements of the state regulation by innovative changes in economy is given; the financial and economic components of state regulation by innovative changes in the economy are studied.

It is proposed to form a program of innovation in economic development of the country, based on assessing the readiness of innovation in the economy to form and implement the program, which allowed to develop a model program to meet the needs of innovation in economic development and evaluate the effectiveness of innovation program in economic development approach.

Key words: *innovations, innovative activity, economic development.*